

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені в. Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія»
Кафедра маркетингу та торговельного підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
д.е.н., проф.
Вікторія ЧОБИТОК

(підпис)

«14» жовтня 2024 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
(ДИПЛОМНА РОБОТА)**

на тему:

**«ФОРМУВАННЯ МИТНО-ТАРИФНОЇ СИСТЕМИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА
ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ПІДПРИЄМСТВА»**

рівень вищої освіти: *другий (магістерський)*
спеціальність: *076 «Підприємництво та торгівля»*
освітньо-професійна програма: *«Митна справа»*

Виконала:

Здобувачка вищої освіти
групи ДМП-23мг

(підпис)

Оксана БАБІЧ

Керівник роботи:

к.е.н., доц.

(підпис)

Анна ЧЕРНЯЄВА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Н.
КАРАЗІНА

Навчально-науковий інститут «українська інженерно-педагогічна академія»
Кафедра маркетингу та торговельного підприємництва
Спеціальність 076 підприємництво та торгівля
Освітньо-професійна програма «митна справа»

Затверджую
Завідувач кафедри
Д.е.н., проф.
Вікторія Чобіток

(підпис)
«14» жовтня 2024 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу (дипломну роботу)
другого (магістерського) рівня вищої освіти

здобувачу Оксані БАБІЧ

1. Тема: «Формування митно-тарифної системи та її вплив на економічну безпеку підприємства» затверджена наказом по навчально-науковому інституту № 4801-5/3704 від «21» листопада 2024 р.
3. Вихідні дані до роботи: Закони України, Митний кодекс України, Постанови Верховної Ради, Постанови Кабінету Міністрів, національні стандарти України, теоретичні та практичні розробки вітчизняних та зарубіжних авторів за темою роботи, періодичні видання, статистичні дані.
4. Зміст роботи (перелік питань, які належить розробити: теоретичні основи митно-тарифної системи та її економічної безпеки; аналіз митно-тарифної системи та її вплив на економічну безпеку ФОП «МУРАТОВ»; оптимізація митно-тарифної системи для підвищення економічної безпеки підприємства.
5. Перелік графічного матеріалу (презентаційний матеріал): Основні елементи митно-тарифної системи. Основні критерії економічної безпеки. Основні критерії економічної безпеки. Взаємозв'язок митно-тарифної системи та економічної безпеки. Види діяльності (за КВЕД). Організаційна структура ФОП «МУРАТОВ». Горизонтальний аналіз балансу ФОП «МУРАТОВ» за 2021-2023 рр. Вертикальний аналіз балансу ФОП «МУРАТОВ» 2021-2023 рр.

6. Консультант:

Розділ	Консультант	Підпис, дата		Оцінка (бали)
		Завдання видав	Завдання прийняв	
-	Не передбачено	-	-	-

7. Дата видачі завдання: «14» жовтня 2024 р.

Керівник: _____ Анна ЧЕРНЯЄВА
(підпис)

Завдання прийняла до виконання: _____ Оксана БАБІЧ
(підпис)

**КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН-ГРАФІК
виконання кваліфікаційної роботи
(дипломної роботи)**

№ з/п	Назва етапів роботи та питань, які мають бути розроблені відповідно до завдання	Термін виконання	Позначки керівника про виконання завдань
1	Систематизація матеріалів про діяльність об'єкту дослідження	14.10.2024 р.	
2	Вивчення теоретичного матеріалу, написання першого розділу роботи	21.10.2024 р.	
3	Аналіз діяльності об'єкту дослідження, написання другого розділу	28.10.2024 р.	
4	Розробка та написання рекомендаційної частини роботи	11.10.2024 р.	
5	Завершення вступу та висновків, формування анотації, впорядкування списку літератури	18.11.2024 р.	
6	Перевірка на антиплагіат	21.11.2024 р.	
7	Оформлення дипломної роботи та представлення її на кафедрі	25.11.2024 р.	

Здобувач _____ Оксана БАБІЧ
(підпис)

Нормоконтроль: _____ Лілія ПРОКОПЧУК
(підпис)

АНОТАЦІЯ

Бабіч О. С. Формування митно-тарифної системи та її вплив на економічну безпеку підприємства. – Рукопис.

Магістерська кваліфікаційна робота зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля». – Навчально-науковий інститут «Українська інженерно – педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна – Харків, 2024. – 90 с.

Магістерська кваліфікаційна робота присвячена формуванню митно-тарифної системи та її впливу на економічну безпеку підприємства.

Метою магістерської кваліфікаційної роботи є дослідження впливу митно-тарифної системи на економічну безпеку підприємств в Україні, а також розробка рекомендацій щодо оптимізації митно-тарифних систем та управління митними ризиками на рівні підприємства.

В магістерській кваліфікаційній роботі розкрито сутність митно-тарифної системи та її роль в економіці; охарактеризовано критерії та фактори впливу на економічну безпеку підприємства; визначено взаємозв'язок митно-тарифної системи та економічної безпеки підприємства; проаналізовано фінансово-господарську діяльність ФОП «МУРАТОВ»; проаналізовано вплив митно-тарифної політики на економічну безпеку ФОП «МУРАТОВ»; проаналізовано митно-тарифну політику України та її вплив на діяльність ФОП «МУРАТОВ»; розроблено стратегію мінімізації митно-тарифних ризиків для ФОП «МУРАТОВ»; розроблено стратегію впровадження інноваційних інструментів для захисту економічної безпеки ФОП «МУРАТОВ» в рамках митно-тарифної системи; надано рекомендації щодо оптимізації митно-тарифної системи України для підвищення економічної безпеки.

Результати розробок можуть бути застосовані у практичній діяльності підприємства.

Ключові слова: митно-тарифна система, економічна безпека підприємства, митно-тарифна політики, інноваційні інструменти, митно-тарифні ризики, митне регулювання, автоматизація митного оформлення, управління митними ризиками, глобалізація економіки, фінансова стабільність, конфіденційності та безпеки даних.

ANNOTATION

Babich O.S. Formation of the customs and tariff system and its impact on the economic security of the enterprise.

Master's thesis on specialty 076 «*Entrepreneurship and Trade*». – Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy. - Kharkiv, 2024. – 90 p.

The master's qualification work is devoted to the formation of the customs and tariff system and its impact on the economic security of the enterprise.

The purpose of the master's qualification work is to study the impact of the customs and tariff system on the economic security of enterprises in Ukraine, as well as to develop recommendations for optimizing customs and tariff systems and managing customs risks at the enterprise level.

The master's qualification work reveals the essence of the customs and tariff system and its role in the economy; characterizes the criteria and factors of influence on the economic security of the enterprise; determines the relationship between the customs and tariff system and the economic security of the enterprise; analyzes the financial and economic activities of the MURATOV PE; analyzes the impact of customs and tariff policy on the economic security of the MURATOV PE; analyzed the customs and tariff policy of Ukraine and its impact on the activities of MURATOV; developed a strategy for minimizing customs and tariff risks for MURATOV; developed a strategy for introducing innovative tools to protect the economic security of MURATOV within the customs and tariff system; provided recommendations for optimizing the customs and tariff system of Ukraine to improve economic security.

The results of the developments can be applied in the practical activities of the enterprise.

Keywords: customs and tariff system, economic security of an enterprise, customs and tariff policy, innovative tools, customs and tariff risks, customs regulation, customs clearance automation, customs risk management, economic globalization, financial stability, data privacy and security.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МИТНО-ТАРИФНОЇ СИСТЕМИ ТА ЇЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	10
1.1 Сутність митно-тарифної системи та її роль в економіці.....	10
1.2 Економічна безпека підприємства: поняття, критерії та фактори впливу	15
1.3 Взаємозв'язок митно-тарифної системи та економічної безпеки підприємства.....	20
ВИСНОВКИ ДО 1 РОЗДІЛУ.....	29
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МИТНО-ТАРИФНОЇ СИСТЕМИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ФОП «МУРАТОВ».....	31
2.1 Аналіз фінансово-господарської діяльності ФОП «МУРАТОВ».....	31
2.2 Аналіз впливу митно-тарифної політики на економічну безпеку ФОП «МУРАТОВ».....	38
2.3 Аналіз митно-тарифного регулювання в Україні та його наслідки для ФОП «МУРАТОВ».....	44
ВИСНОВКИ ДО 2 РОЗДІЛУ.....	52
РОЗДІЛ 3. ОПТИМІЗАЦІЯ МИТНО-ТАРИФНОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	54
3.1 Розробка стратегії мінімізації митно-тарифних ризиків для ФОП «МУРАТОВ».....	54
3.2 Впровадження інноваційних інструментів для захисту економічної безпеки ФОП «МУРАТОВ» в рамках митно-тарифної системи.....	59
3.3. Напрями оптимізації митно-тарифної системи України для підвищення економічної безпеки.....	69
ВИСНОВКИ ДО 3 РОЗДІЛУ.....	74
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	79
ДОДАТКИ.....	89

ВСТУП

У сучасних умовах глобалізації та інтеграції національних економік митно-тарифна система набуває особливого значення як один із ключових інструментів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Вона сприяє забезпеченню конкурентоспроможності національних виробників, підвищенню привабливості країни для інвесторів та загальному зміцненню економіки. Водночас митно-тарифна система створює для підприємств як можливості, так і ризики, що можуть істотно впливати на їхню економічну безпеку.

Актуальність даного дослідження обумовлена постійними змінами в міжнародному торговому середовищі, зростанням рівня конкуренції, а також необхідністю адаптації підприємств до викликів глобалізації. Для формування ефективних стратегій управління ризиками та підвищення конкурентоспроможності критично важливим є розуміння механізмів функціонування митно-тарифної системи і її впливу на діяльність підприємств.

Особливий інтерес викликає питання економічної безпеки підприємств в умовах, коли митно-тарифна система здатна як сприяти їхньому розвитку, так і створювати суттєві ризики. На практиці це означає, що кожне підприємство має бути готовим до змін у митних ставках, податках, квотах та інших заходах державної політики, які можуть істотно вплинути на фінансові результати його діяльності, конкурентоспроможність продукції та здатність виходити на нові ринки. Для ефективного функціонування підприємств у таких умовах необхідне розуміння не тільки механізмів дії митно-тарифної системи, але й інструментів управління ризиками, пов'язаними з її впливом. Таким чином, дослідження впливу митно-тарифної системи на економічну безпеку підприємств та розробка рекомендацій для оптимізації її функціонування мають важливе теоретичне і практичне значення.

Теоретичні аспекти формування та впливу митно-тарифної системи на економічну безпеку підприємств досліджували такі автори як

Авраменко Н. Л. [9], Дорошенко Т. М. [9], Адамів М. Є. [10], Бобрижна Г. В. [13], Бондаренко А. Ф. [14], Герчаківський С. Д. [16], Гуцул І. А. [23], Дяченко Т. О. [28], Кийда Л. І. [31], Мужев О.О. [45] та ін.

Метою магістерської дипломної роботи є дослідження впливу митно-тарифної системи на економічну безпеку підприємств в Україні, а також розробка рекомендацій щодо оптимізації митно-тарифних систем та управління митними ризиками на рівні підприємства.

Для досягнення цієї мети було сформовано і вирішено такі завдання:
розкрити сутність митно-тарифної системи та її роль в економіці;
охарактеризувати критерії та фактори впливу на економічну безпеку підприємства;

визначити взаємозв'язок митно-тарифної системи та економічної безпеки підприємства;

проаналізувати фінансово-господарську діяльність ФОП «МУРАТОВ»;
проаналізувати вплив митно-тарифної політики на економічну безпеку ФОП «МУРАТОВ»;

проаналізувати митно-тарифну політику України та її вплив на діяльність ФОП «МУРАТОВ»;

розробити стратегію мінімізації митно-тарифних ризиків для ФОП «МУРАТОВ»;

розробити стратегію впровадження інноваційних інструментів для захисту економічної безпеки ФОП «МУРАТОВ» в рамках митно-тарифної системи;

дати рекомендації щодо оптимізації митно-тарифної системи України для підвищення економічної безпеки.

Об'єктом дослідження є митно-тарифна система України та її вплив на економічну безпеку ФОП «МУРАТОВ».

Предметом дослідження виступають теоретико-методологічні засади та методичне забезпечення формування митно-тарифної системи та її вплив на економічну безпеку підприємства.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці

практичних рекомендацій для оптимізації митно-тарифної системи та її впливу на фінансову безпеку підприємства.

Для вирішення поставлених у роботі завдань було використано загальнонаукові й прикладні методи дослідження: методи групування та порівняння – для порівняння різних аспектів митно-тарифної політики та аналізу їх впливу на економічну безпеку підприємств, а також для виявлення ключових чинників, які визначають ефективність митно-тарифної системи; системний аналіз – для оцінки взаємозв'язку між змінами в митно-тарифній політиці, економічною безпекою підприємства та конкурентоспроможністю національних виробників в умовах глобалізації; ситуаційний аналіз – для вивчення конкретних змін митно-тарифної політики на практиці, виявлення їхніх наслідків для підприємств та розробки рекомендацій щодо адаптації підприємств до нових умов; метод економіко-математичного моделювання – для удосконалення підходів до оцінки впливу митно-тарифних змін на витрати підприємств, їх фінансову стабільність і конкурентоспроможність у динаміці.

Апробація результатів дослідження висвітлена в публікації тез доповіді на Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток економічних систем в умовах глобалізації» (Харків, 14-16 листопада 2024 р.) на тему: «Вплив митно-тарифної системи на економічну безпеку та стратегію підприємства в умовах глобальної економіки» [76].

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МИТНО-ТАРИФНОЇ СИСТЕМИ ТА ЇЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

1.1. Сутність митно-тарифної системи та її роль в економіці

В сучасній глобалізованій економіці митно-тарифна система відіграє важливу роль як інструмент державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Вона забезпечує контроль за імпортом і експортом товарів, сприяє захисту національного виробника, створює умови для розвитку окремих галузей, а також є одним із джерел наповнення державного бюджету. Завдяки митно-тарифній політиці уряд має можливість не лише впливати на обсяг і структуру зовнішньої торгівлі, але й адаптувати економіку країни до змін міжнародної ринкової кон'юнктури.

Основне завдання митно-тарифної системи полягає в регулюванні торгових потоків таким чином, щоб забезпечити економічну стабільність, підвищити конкурентоспроможність національної продукції та підтримати збалансований розвиток внутрішнього ринку. За допомогою тарифних і нетарифних заходів вона дозволяє досягати як економічних, так і соціальних цілей, наприклад, шляхом стримування надмірного припливу іноземних товарів, підтримки цінової стабільності або стимулювання виробництва стратегічно важливих товарів.

Митно-тарифна система – це комплекс правових, економічних та адміністративних заходів, за допомогою яких держава регулює зовнішньоторговельну діяльність. Її головна мета полягає в захисті національного виробника, створенні умов для економічного розвитку, збалансуванні експорту та імпорту, а також наповненні державного бюджету.

Для досягнення цих цілей митно-тарифна система використовує низку ключових елементів (рис. 1.1), кожен з яких відіграє свою роль у регулюванні торгівлі та захисті економічних інтересів держави [66].

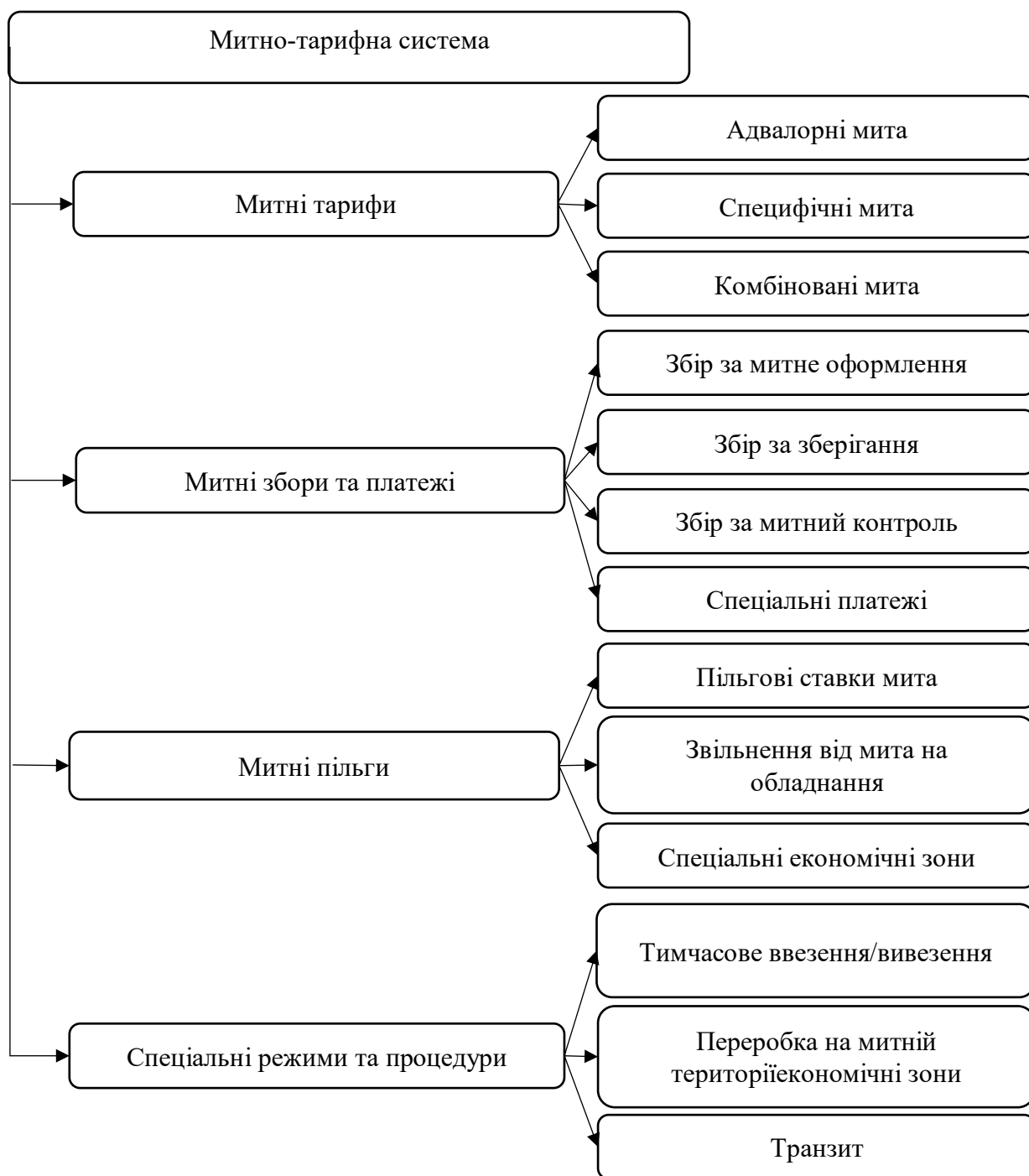

Рис. 1.1. Основні елементи митно-тарифної системи

Митні тарифи – це податки, що накладаються на товари під час їх переміщення через державний кордон, які є основним інструментом митно-

тарифного регулювання. Розмір мита залежить від низки факторів, таких як вид товару, країна походження, а також економічні цілі, які уряд намагається досягти. Митні тарифи виконують як фіскальну функцію (тобто поповнення державного бюджету), так і захисну функцію, спрямовану на захист національних виробників від надмірного конкурентного тиску з боку імпортованих товарів [28].

Розрізняють такі види митних тарифів:

- Адвалорні мита – нараховуються у відсотках від вартості товару. Вони виражаються у відсотках від вартості імпортованого товару або послуги. Адвалорні мита широко використовуються в міжнародній торгівлі і є найбільш поширеним типом мит. Вони дозволяють адаптувати митні ставки до ринкових умов, оскільки їх величина залежить від вартості товару.

- Специфічні мита – встановлюються як фіксована сума за одиницю товару (наприклад, за кілограм або за літр).

- Комбіновані мита – поєднують елементи адвалорних та специфічних мит, тобто митний збір нараховується як відсоток від вартості товару, а також у вигляді фіксованої суми за одиницю товару..

Окрім митних тарифів, існують митні збори та інші додаткові платежі, які можуть застосовуватись до товарів або транспорту, що перетинають кордон. Ці платежі спрямовані на покриття витрат, пов'язаних з митним оформленням товарів, перевіркою документів, сертифікацією тощо.

Основні види митних зборів включають:

- Збір за митне оформлення – сплачується за надання послуг з оформлення вантажу.

- Збір за зберігання товарів на митних складах – сплачується, якщо товар зберігається на складі під час митного оформлення.

- Збір за здійснення митного контролю – оплачується, коли потрібні додаткові заходи контролю, як-от перевірка вантажу чи лабораторний аналіз.

- Також можуть застосовуватись спеціальні платежі, як-от антидемпінгові мита, компенсаційні мита та інші, які служать для захисту національної економіки від демпінгу та субсидованого імпорту.

Митні пільги – це особливі умови, що дозволяють окремим підприємствам, групам товарів або країнам звільнитися від повного або часткового сплати мита. Пільги часто застосовуються в межах спеціальних торгових угод між країнами, для стимулювання розвитку певних галузей, для підтримки інвестиційних проєктів, або з метою сприяння експорту [23].

Приклади митних пільг:

- Пільгові ставки мита – для товарів, що походять з країн, які уклали угоди про вільну торгівлю.
- Звільнення від мита на обладнання – для компаній, що інвестують в модернізацію та розвиток внутрішніх виробничих потужностей.
- Спеціальні економічні зони (СЕЗ) – території, на яких надаються особливі митні пільги, що стимулюють залучення іноземного капіталу та розвитку бізнесу.
- Спеціальні митні режими і процедури – це заходи, що полегшують або обмежують торгівлю з іншими країнами залежно від конкретних економічних, політичних або безпекових цілей. Такі режими можуть включати як обмеження, так і стимули для різних видів економічної діяльності.

Основні види спеціальних режимів:

- Тимчасове ввезення/вивезення – дозволяє використовувати товари на території іншої країни без сплати мита за умови їх подальшого повернення в країну походження.
- Режим переробки на митній території – дозволяє ввезти товари для обробки або виробництва продукції з подальшим вивезенням без сплати мита, що особливо вигідно для експортно-орієнтованих підприємств.
- Режим транзиту – забезпечує перевезення товарів через територію країни без сплати митних платежів, що сприяє розвитку транспортної логістики.

Митно-тарифна система має значний вплив на економічні процеси країни та взаємодіє з різними сферами економічної діяльності. Вона є важливою частиною загальної економічної політики, що потребує гармонізації з іншими напрямками, такими як податкова, фінансова та монетарна політика. Зміни в митно-тарифній системі можуть бути пов'язані з коригуванням податкових ставок або рівня інфляції, що дозволяє державі більш ефективно реагувати на внутрішні та зовнішні економічні виклики. Окрім того, митно-тарифна політика може стимулювати розвиток окремих секторів економіки, забезпечуючи пріоритети для внутрішнього виробника або підвищуючи конкурентоспроможність товарів на внутрішньому ринку [66].

Митно-тарифна система також має важливе значення для забезпечення національної безпеки країни. Вона виконує роль у боротьбі з контрабандою, несанкціонованим ввезенням небезпечних або шкідливих товарів, що може загрожувати екологічній, економічній або соціальній безпеці. Для досягнення цієї мети митні органи здійснюють контроль за ввезенням товарів, перевіряють їх відповідність до встановлених стандартів і вимог, виявляючи та зупиняючи контрабанду небезпечних для здоров'я або безпеки продукції.

Застосування митних тарифів та зборів є одним з ключових інструментів, що допомагає регулювати потоки небезпечних товарів, таких як наркотики, зброя або токсичні речовини. Крім того, митно-тарифна система допомагає запобігати потраплянню в країну несанкціонованих технологій та товарів, які можуть загрожувати економічній або екологічній безпеці. У разі необхідності вона може бути адаптована для виконання конкретних завдань національної безпеки, зокрема, у відповідь на міжнародні кризи або воєнні загрози [40].

Іншою важливою складовою є її вплив на інвестиційний клімат. Знижені митні тарифи або створення спеціальних митних режимів для іноземних інвесторів можуть стати потужним стимулом для залучення капіталу в країну, що, в свою чергу, сприяє розвитку виробничих потужностей, зростанню економіки та створенню нових робочих місць. Однак митно-тарифна політика також повинна враховувати екологічні фактори, оскільки глобалізація та зміна

клімату ставлять нові вимоги до імпорту товарів, що можуть мати негативний вплив на навколишнє середовище. Власне, митно-тарифна система може бути використана для підтримки «зелених» технологій та контролю за товарами, що шкодять екології [41].

Цифровізація є ще одним важливим напрямом, що суттєво змінює митно-тарифну систему. Впровадження електронних систем для подачі митних декларацій та здійснення митних процедур дозволяє значно знизити адміністративні витрати та прискорити митне оформлення, що підвищує ефективність торгівлі. В умовах глобалізації економіки митно-тарифні бар'єри поступово втрачають свою ефективність у захисті внутрішніх ринків. Однак вони залишаються важливим інструментом для регулювання міжнародної торгівлі та забезпечення економічної стабільності країни.

З розвитком глобальної економіки та змінюючимися політичними реаліями митно-тарифна система зазнає змін. Лібералізація міжнародної торгівлі, укладання нових угод про вільну торгівлю, а також зміни в політиці щодо захисту національних ринків можуть суттєво вплинути на структуру митних тарифів та процедур. Тому митно-тарифна політика повинна бути гнучкою та адаптованою до нових викликів і можливостей світової економіки.

1.2. Економічна безпека підприємства: поняття, критерії та фактори впливу

Економічна безпека підприємства є важливим елементом його функціонування та розвитку. В умовах сучасного ринку, де підприємства стикаються з численними ризиками, конкуренцією та економічною нестабільністю, економічна безпека відіграє критично важливу роль. Вона є комплексним показником, що відображає здатність підприємства захищати свої

ресурси, стабільно працювати та адаптуватися до змін в економічному середовищі.

Економічна безпека підприємства – це стан його фінансової, матеріальної, інформаційної та кадрової стабільності, що забезпечує захист від внутрішніх та зовнішніх загроз і створює умови для стабільного функціонування, розвитку та конкурентоспроможності на ринку. Вона охоплює систему заходів та стратегій, спрямованих на захист інтересів підприємства та досягнення його цілей.

Ключовими аспектами економічної безпеки є здатність підприємства реагувати на загрози, які можуть виникати як зсередини (наприклад, кадрові чи фінансові проблеми), так і ззовні (зміни в законодавстві, політичні ризики, коливання цін на ресурси тощо). Тому економічна безпека є важливим чинником, який сприяє довгостроковій життєздатності підприємства та його здатності досягати стабільного економічного зростання [79].

Критерії економічної безпеки дозволяють оцінити рівень захищеності підприємства та його здатність протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам. Основні критерії економічної безпеки підприємства включають (рис. 1.2.):

Рис. 1.2. Основні критерії економічної безпеки

- **Фінансова стабільність** – включає показники рентабельності, ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства. Вони забезпечують можливість підприємства покривати свої зобов'язання, зберігати

стабільний потік коштів і мати резерви для подолання кризових ситуацій. Важливою складовою фінансової стабільності є також здатність швидко адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, таких як коливання валютних курсів чи зміни в податковому законодавстві.

- Інноваційний потенціал – здатність підприємства впроваджувати нові технології та розробки для покращення продукції чи послуг. Високий інноваційний потенціал є конкурентною перевагою, що дозволяє підприємству не тільки залишатися на ринку, а й швидко адаптуватися до змін.

- Інформаційна безпека – наявність системи захисту конфіденційної інформації, що запобігає витоку комерційних даних, які можуть бути використані конкурентами. Збереження комерційної таємниці та захист від несанкціонованого доступу до даних є необхідними для підтримки конкурентоспроможності підприємства.

- Кадрова стабільність – це стабільність персоналу, високий професійний рівень працівників та здатність зберігати кваліфікованих кадрів. Кадрова стабільність сприяє злагодженій роботі підприємства, підвищує ефективність його діяльності та дозволяє швидше реагувати на зміни в економічному середовищі.

- Юридична захищеність – забезпечення відповідності діяльності підприємства законодавчим вимогам, наявність правової бази для захисту інтересів та відстоювання своїх прав. Юридична захищеність дозволяє уникати правових конфліктів і забезпечує захист від неправомірних претензій.

- Конкурентоспроможність – здатність підприємства підтримувати конкурентні переваги на ринку, що включає якість продукції, її ціну, рівень обслуговування клієнтів тощо. Конкурентоспроможність є важливим показником життєздатності підприємства та здатності адаптуватися до нових ринкових умов [49].

Для забезпечення економічної безпеки підприємства важливо не тільки враховувати основні критерії, але й уважно аналізувати зовнішні та внутрішні фактори, що можуть вплинути на його стабільність (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Фактори, що впливають на економічну безпеку підприємства

Зовнішні фактори включають економічні умови, такі як інфляція, коливання валютних курсів, зростання цін на сировину, а також політичну стабільність, яка включає стабільне правове середовище. Всі ці фактори формують загальну ситуацію на ринку та можуть суттєво впливати на фінансовий стан підприємства [49].

Політична стабільність та митно-тарифна політика також мають великий вплив на можливість підприємства працювати ефективно. Зміни в митних тарифах і квотах можуть підвищити собівартість продукції або надавати можливості для оптимізації витрат. Розвиток технологій і зміни в соціально-демографічній ситуації вимагають від підприємств постійного впровадження інновацій та адаптації до нових умов.

Внутрішні фактори, такі як управлінські рішення, фінансові ресурси, матеріально-технічна база, кадровий потенціал та організаційна культура,

безпосередньо визначають здатність підприємства до стабільної роботи та розвитку. Якість управління, здатність швидко реагувати на зміни, ефективне використання фінансових ресурсів і наявність резервів для подолання кризових ситуацій сприяють успішному функціонуванню підприємства навіть у складних умовах.

Зокрема, розвиток виробничих потужностей, здатність до модернізації та кваліфікація працівників є ключовими факторами, що визначають конкурентоспроможність підприємства. Високий кадровий потенціал, кваліфікація і мотивація працівників є основою для підтримки продуктивності та інноваційності підприємства. Організаційна культура, що підтримує здорову робочу атмосферу і згуртованість команди, також має значний вплив на ефективність внутрішніх процесів.

Взаємозв'язок між економічною безпекою підприємства та митно-тарифною політикою є особливо важливим. Зміни в митних тарифах можуть безпосередньо впливати на вартість імпортованих товарів і, відповідно, на собівартість продукції, що визначає прибутковість підприємства. Ефективне використання митно-тарифних інструментів дозволяє знизити витрати та підвищити конкурентоспроможність підприємства на зовнішніх ринках.

Взаємозв'язок між економічною безпекою підприємства та митно-тарифною політикою є особливо важливим. Зміни в митних тарифах можуть безпосередньо впливати на вартість імпортованих товарів і, відповідно, на собівартість продукції, що визначає прибутковість підприємства. Ефективне використання митно-тарифних інструментів дозволяє знизити витрати та підвищити конкурентоспроможність підприємства на зовнішніх ринках [79].

Враховуючи важливість ефективної стратегії економічної безпеки для підприємства, наступним кроком є аналіз того, як зовнішні фактори, зокрема зміни в митно-тарифній системі, можуть впливати на цей процес. Як показує практика, митно-тарифна система є не лише інструментом регулювання зовнішньої торгівлі, але й одним із ключових елементів, що формує економічну безпеку підприємства. Її ефективність безпосередньо впливає на можливості

підприємства в міжнародній торгівлі, стабільність фінансових потоків та захист національних виробників. У зв'язку з цим, важливо розглядати митно-тарифну систему як інтегральну частину стратегії економічної безпеки, яка взаємодіє з іншими складовими цього процесу. Далі більш детально розглянемо взаємозв'язок між митно-тарифною системою та економічною безпекою підприємства, визначаючи ключові фактори, що впливають на його зовнішньоекономічну діяльність і стабільність.

1.3. Взаємозв'язок митно-тарифної системи та економічної безпеки підприємства

Економічна безпека підприємства є невід'ємною частиною його загальної стратегії розвитку, а її забезпечення залежить від багатьох факторів, серед яких важливу роль відіграє ефективність митно-тарифної системи. Митно-тарифна система є набором інструментів, які регулюють зовнішньоекономічну діяльність підприємств через митні тарифи, податки, збори, пільги та спеціальні митні режими. Це, в свою чергу, має прямий вплив на економічну безпеку, оскільки впливає на конкурентоспроможність підприємств, їх здатність адаптуватися до змін на ринку, а також на їх фінансову стійкість.

Основним завданням митно-тарифної політики є не тільки захист національних виробників, але й забезпечення стабільності та розвитку економіки країни [50]. Митно-тарифна система відіграє важливу роль у визначенні умов зовнішньоекономічної діяльності, впливаючи на обсяг імпорту та експорту, рівень внутрішнього виробництва та конкурентоспроможність підприємств. Взаємозв'язок між елементами митно-тарифної системи та економічної безпеки підприємства відображено у рис.1.4.

Основні аспекти митно-тарифної системи можуть безпосередньо впливати на економічну безпеку підприємств різними шляхами. По-перше, зміни в митних

ставках і податкових зборах можуть суттєво вплинути на собівартість продукції, конкурентоспроможність на міжнародному ринку та прибутковість підприємства. Наприклад, введення високих мит на імпортовані товари може створити додаткові бар'єри для зовнішньої торгівлі, що вимагає від підприємств адаптації до нових умов і знайдення альтернативних постачальників або шляхів оптимізації витрат. З іншого боку, низькі митні тарифи можуть сприяти зниженню вартості продукції, що підвищує конкурентоспроможність підприємства на зовнішньому ринку, але може призвести до більшої конкуренції на внутрішньому ринку [24].

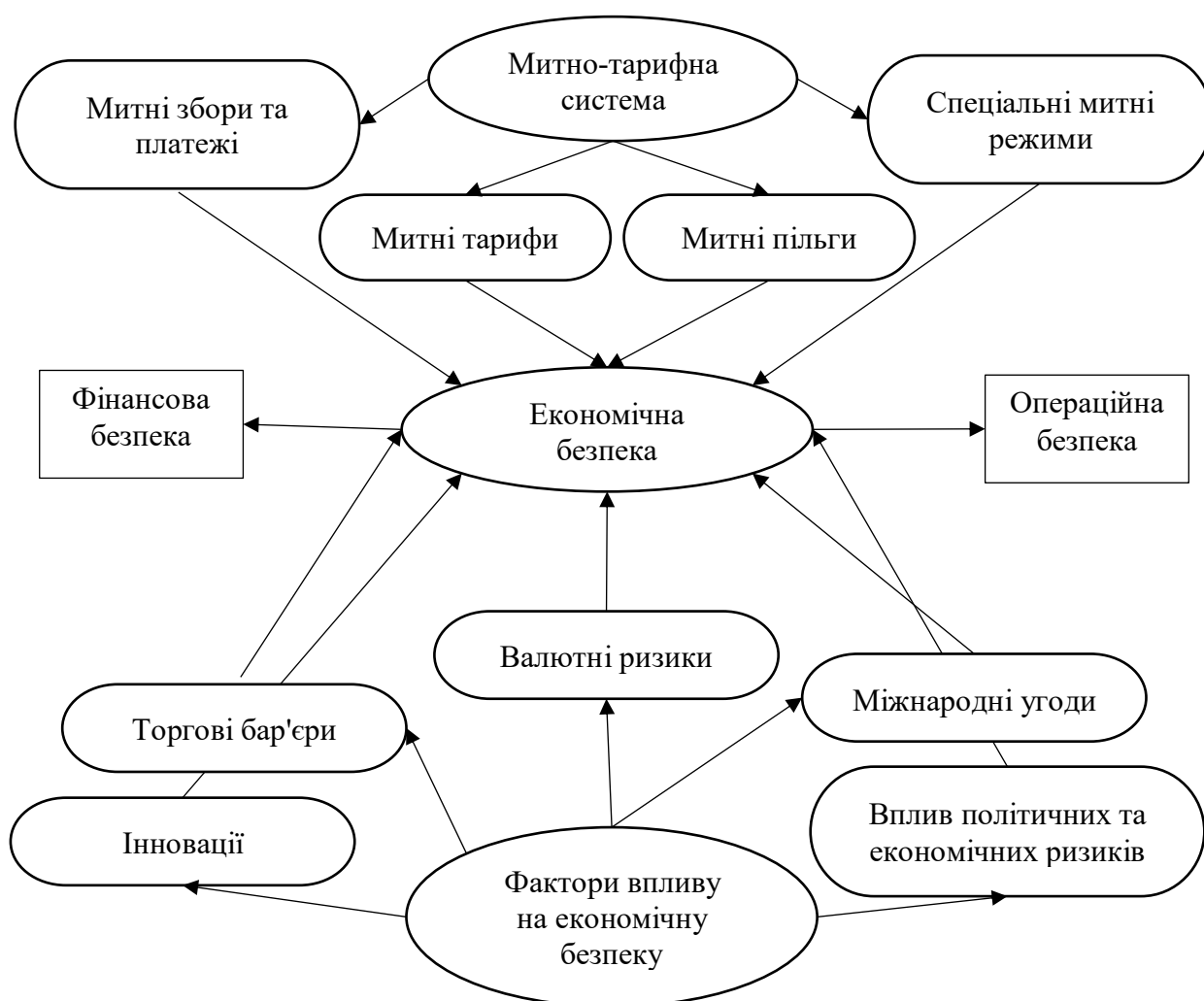

Рис. 1.4. Взаємозв'язок митно-тарифної системи та економічної безпеки

По-друге, митно-тарифна система безпосередньо впливає на здатність підприємства здійснювати ефективне планування своїх витрат та прибутковості. Якщо митні тарифи на імпорتنі компоненти підвищуються, це може призвести до здорожчання виробничих витрат і, як наслідок, до зменшення маржі прибутку, що негативно впливає на фінансову стійкість підприємства. У свою чергу, це може стати загрозою для його економічної безпеки, оскільки підприємство може втратити конкурентні переваги або зіткнутися з фінансовими труднощами [39].

З іншого боку, можливість використання спеціальних митних режимів, таких як переробка на митній території або тимчасове ввезення, може стати важливим фактором зниження витрат і підвищення ефективності підприємства. Це дозволяє підприємствам отримувати доступ до дешевших ресурсів або компонентів, що допомагає зберігати конкурентоспроможність та фінансову стабільність. Учасники міжнародної торгівлі можуть також використовувати митні пільги та спеціальні режими для мінімізації витрат на виробництво та забезпечення стабільного фінансового стану.

Крім того, митно-тарифна система може бути важливим фактором для забезпечення економічної безпеки підприємств у контексті захисту від зовнішніх економічних загроз. Зміни у зовнішньоекономічній політиці, коливання валютних курсів або зміни в митних тарифах можуть суттєво вплинути на стабільність підприємства, тому необхідно постійно моніторити та адаптувати бізнес-плани відповідно до цих змін. Важливо, щоб підприємства мали можливість гнучко реагувати на зміни митно-тарифної політики та вчасно коригувати свої стратегії, щоб зберегти економічну стабільність [40].

Зміни в митних ставках, податкових зборах і пільгах можуть значно змінити зовнішньоекономічні умови для підприємств. Наприклад, підвищення митних тарифів на імпорт може створити бар'єри для зовнішньої торгівлі, що змусить підприємства шукати альтернативних постачальників або змінювати стратегії закупівель. Це особливо важливо для підприємств, які залежать від імпортних товарів або сировини для виробництва. У свою чергу, введення низьких митних ставок або спеціальних митних режимів може допомогти

зменшити собівартість продукції, що робить товари більш конкурентоспроможними на міжнародному ринку.

Зміни митно-тарифної політики мають значний вплив на економічну безпеку підприємств, тому моніторинг таких змін є важливою складовою стратегічного планування компаній. Підприємства повинні активно відслідковувати зміни в митних ставках, податкових пільгах і спеціальних митних режимах, оскільки ці фактори можуть суттєво змінити їх витрати і конкурентоспроможність.

Регулярний моніторинг дозволяє підприємствам своєчасно адаптувати свої стратегії закупівель, виробничі процеси та ціноутворення до змін у митно-тарифній політиці. Наприклад, підвищення митних тарифів на імпортні товари може призвести до зростання собівартості продукції, що вимагатиме коригування цінової стратегії або пошуку нових постачальників. Водночас, завдяки моніторингу змін митно-тарифної політики, компанії можуть виявляти нові можливості для зниження витрат, наприклад, використовуючи пільгові митні режими чи укладаючи нові міжнародні угоди.

Особливо важливою є адаптація до змін у міжнародних торгових угодах. Підприємства мають враховувати, що зміни в умовах Світової організації торгівлі чи угодах про вільну торгівлю можуть значно вплинути на митні ставки та правила імпорту. У таких випадках підприємства повинні вчасно змінювати свою стратегію, щоб отримати перевагу на міжнародних ринках. Наприклад, укладення угоди, що дозволяє безмитне ввезення товарів, може бути вигідним для підприємства, яке планує розширення на нові ринки.

Окрім того, зміни митно-тарифної політики часто супроводжуються коливаннями валютних курсів, що також впливає на вартість імпорту та експортної продукції. Тому підприємства повинні бути готовими до швидких коригувань цінової політики і використовувати механізми для хеджування валютних ризиків. У цьому контексті важливою є стратегія використання форвардних угод або укладання контрактів у місцевій валюті, що допомагає знизити фінансові ризики при коливаннях валютних курсів.

Для зниження витрат підприємства можуть також скористатися спеціальними митними режимами, такими як переробка на митній території або тимчасове ввезення товарів. Це дозволяє значно знизити витрати на імпорт сировини чи комплектуючих, що позитивно позначається на фінансовій стабільності компанії. Зміни в умовах митних преференцій можуть змусити підприємства оперативно адаптувати свою стратегію для збереження конкурентоспроможності [50].

Інтегруючи моніторинг змін митно-тарифної політики в систему стратегічного планування, підприємства можуть не тільки реагувати на поточні зміни, але й прогнозувати майбутні тенденції. Це дозволяє заздалегідь готуватися до можливих змін у зовнішньоекономічному середовищі, що дає змогу забезпечити гнучкість і адаптацію бізнесу до нових умов. Тому стратегічний моніторинг митно-тарифної політики є необхідною складовою частиною управління економічною безпекою підприємства. Водночас підприємства, які мають можливість використовувати спеціальні митні режими, можуть знизити витрати на сировину або компоненти, тим самим зберігаючи фінансову стійкість. Наприклад, використання режиму переробки на митній території дозволяє знизити витрати на ввезення компонентів і зберегти фінансову стабільність підприємства. Це є важливим фактором для підприємств, які прагнуть зберегти конкурентоспроможність та забезпечити ефективність у своїй діяльності.

Митно-тарифна система також має велике значення для адаптації підприємств до зовнішніх економічних загроз. Зміни у зовнішньоекономічній політиці, валютні коливання, а також зміни в митних тарифах можуть суттєво вплинути на стабільність підприємств. Наприклад, зміни в митних ставках на ключові імпортні товари можуть вплинути на фінансове планування підприємства, а також на його здатність витримувати конкуренцію на зовнішніх ринках. Врахування цих змін у стратегії підприємства є необхідним для забезпечення економічної безпеки та стабільності.

Моніторинг митно-тарифної політики та її адаптація до потреб підприємства є важливим завданням для керівників компаній. Вони повинні регулярно оновлювати свої бізнес-плани, враховуючи зміни в митно-тарифній політиці та розробляти стратегії для зниження ризиків, пов'язаних з коливаннями тарифів, валютних курсів або змінами в міжнародних торгових угодах.

Окрім впливу на собівартість продукції, митно-тарифна система також є важливим інструментом управління ризиками підприємства. Наприклад, коливання валютних курсів можуть призвести до змін у вартості імпортованих товарів, що безпосередньо впливає на витрати підприємства. Відповідно, підприємствам важливо мати гнучкі механізми для управління цими ризиками, наприклад, через хеджування валютних ризиків або укладання довгострокових контрактів з постачальниками.

Для підприємства важливо вчасно реагувати на зміни в митно-тарифній політиці, оскільки вони можуть вплинути на рівень конкуренції на внутрішньому та зовнішньому ринках. Наприклад, лібералізація митно-тарифної політики може спричинити збільшення конкуренції з боку іноземних виробників, що вимагає від підприємств додаткових зусиль для підтримки конкурентоспроможності, таких як підвищення якості продукції або зниження витрат на виробництво.

Малий і середній бізнес особливо вразливий до змін митно-тарифної політики. Високі митні тарифи на імпортовані компоненти можуть значно збільшити витрати виробництва для таких підприємств, оскільки вони часто не мають достатніх ресурсів для локалізації виробництва або ведення переговорів про більш вигідні умови з постачальниками. З іншого боку, спрощення митних процедур та надання пільг можуть стимулювати розвиток малого бізнесу та експорту.

Таким чином, митно-тарифна система є важливим елементом забезпечення економічної безпеки підприємства. Вона впливає на умови зовнішньоекономічної діяльності, визначає собівартість продукції, конкурентоспроможність та фінансову стабільність підприємства. Враховуючи

це, підприємства повинні бути готові до можливих змін у митно-тарифній політиці та адаптувати свої стратегії для забезпечення стійкості та зростання в умовах змінного економічного середовища. Своєчасне реагування на зміни митно-тарифної політики, використання спеціальних митних режимів та ефективне управління витратами є ключовими аспектами, що дозволяють підприємствам зберігати конкурентоспроможність і економічну безпеку на міжнародному ринку [56].

Митно-тарифна система безпосередньо впливає на економічну безпеку країни, оскільки є важливим механізмом контролю за міжнародними економічними потоками, включаючи імпорт і експорт товарів. Вона не лише визначає умови зовнішньоекономічної діяльності, але й відіграє ключову роль у забезпеченні безпеки національного ринку, захищаючи країну від несанкціонованого ввезення товарів, які можуть загрожувати здоров'ю населення, довкіллю або національній економіці.

Митно-тарифна система виступає як важливий інструмент регулювання економічної безпеки, допомагаючи виявляти і припиняти спроби ввезення небезпечних або незаконних товарів. Одним із головних завдань митних органів є контроль за переміщенням через кордон продукції, що може нести загрозу. Це включає не тільки перевірку товарів на предмет відповідності встановленим стандартам якості та безпеки, але й перевірку на предмет порушення митного законодавства, контрабанди або ввезення заборонених товарів.

Зокрема, митно-тарифна система забезпечує захист від ввезення таких шкідливих товарів, як наркотики, зброя, токсичні або радіоактивні матеріали, які можуть мати серйозні наслідки для національної безпеки, громадського здоров'я і довкілля. Оперативні перевірки вантажів та детальний контроль за митними процедурами дозволяють зупинити контрабанду і мінімізувати можливі загрози для країни. В рамках цієї системи митні органи використовують різні технології, зокрема автоматизовані системи і бази даних, для перевірки товарів на наявність ризиків [40].

До того ж, митно-тарифна політика допомагає знижувати ризики не тільки на рівні безпеки здоров'я та довкілля, а й з економічної точки зору. Вона запобігає неконтрольованому ввезенню низькоякісних або дешевих товарів, які можуть підривати національну економіку та завдавати шкоди національним виробникам, особливо в таких чутливих галузях, як аграрний сектор або високотехнологічне виробництво.

Ці функції митно-тарифної системи є важливою складовою національної економічної безпеки, оскільки стабільність національного ринку та контроль за зовнішньою торгівлею дозволяють країні зберігати економічну незалежність, забезпечувати внутрішнє виробництво та мінімізувати ризики, пов'язані з міжнародними економічними шоками, політичними конфліктами або змінами в глобальних торгових угодах [39].

Таким чином, митно-тарифна система не тільки виконує економічні функції, але й має стратегічне значення для забезпечення національної безпеки, допомагаючи країні уникати зовнішніх загроз, захищати свій ринок та підтримувати стабільність економічної ситуації в державі.

В умовах глобалізації митно-тарифна система також сприяє боротьбі з небажаним впливом іноземних субсидованих товарів, які можуть дестабілізувати внутрішній ринок і завдати шкоди національним виробникам. Антидемпінгові мита та інші заходи допомагають забезпечити справедливую конкуренцію і підтримати національних виробників у випадках, коли іноземні країни застосовують неринкові ціни.

У разі кризових ситуацій або загрози національній безпеці країна може вжити спеціальних митних заходів для захисту своїх економічних інтересів, стабільності ринку та контролю над ключовими ресурсами. Митно-тарифні інструменти, як частина економічної політики, здатні швидко адаптуватися до змінюваних умов зовнішньої та внутрішньої ситуації, зберігаючи баланс між розвитком економіки і забезпеченням національної безпеки.

Експортні обмеження є одним із основних інструментів, який може бути використаний для обмеження вивезення стратегічно важливих ресурсів або

товарів. Такі заходи можуть включати повну заборону або квотування експорту певних товарів, наприклад, енергоресурсів, високотехнологічних продуктів або матеріалів, які мають критичне значення для національної економіки або обороноздатності. Введення експортних обмежень може бути спричинене необхідністю забезпечення внутрішнього попиту на певні ресурси, зокрема у випадку економічної кризи, дефіциту або політичної нестабільності.

Імпортні квоти також можуть бути запроваджені з метою обмеження імпорту певних товарів або ресурсів з окремих країн, що дозволяє захистити внутрішній ринок від перенасичення або дефіциту. Це дає можливість контролювати рівень конкуренції на внутрішньому ринку та забезпечувати стабільність цін. Імпортні квоти можуть застосовуватися для регулювання обсягів імпорту сільськогосподарської продукції, промислових товарів чи високотехнологічних виробів. Вони допомагають мінімізувати негативні ефекти від іноземних субсидій або демпінгових практик, що можуть завдати шкоди національним виробникам.

Завдяки таким заходам держава має можливість бути гнучкою і оперативно реагувати на зовнішні економічні або політичні загрози, зберігаючи контроль над ключовими економічними процесами та ресурсами. Вони дозволяють захистити національних виробників від несправедливої конкуренції, стабілізувати ринок та уникнути неконтрольованих коливань цін на важливі товари. Водночас ці заходи можуть бути необхідні для запобігання виникненню кризових ситуацій в окремих секторах економіки, особливо в умовах міжнародної нестабільності [40].

Митна система продовжує розвиватися під впливом глобалізації, цифрових технологій та міжнародної співпраці. Для підприємств важливо розуміти ці тенденції та адаптувати свої стратегії до нових умов. Майбутнє митно-тарифної політики пов'язане з подальшою лібералізацією торгівлі, посиленням міжнародної координації та використанням інноваційних технологій. Підприємствам слід активно використовувати можливості, які надають сучасні

митні системи, для підвищення своєї конкурентоспроможності та забезпечення економічної безпеки.

ВИСНОВКИ ДО 1 РОЗДІЛУ

Митно-тарифна система є одним із найважливіших інструментів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Вона безпосередньо впливає на економічну стабільність країни, розвиток внутрішнього виробництва, а також на зовнішню торгівлю. Це механізм, який забезпечує надійний захист національних виробників, стимулюючи їх до підвищення конкурентоспроможності на міжнародному ринку. Використання митних тарифів, зборів, пільг та інших регуляторних заходів дозволяє державі ефективно виконувати не лише фіскальні функції, але й захисні та стратегічні, що допомагає формувати збалансовану економічну політику.

Зокрема, митно-тарифна система здійснює важливу функцію забезпечення національної безпеки, оскільки вона контролює потоки товарів, що можуть бути небезпечними для країни. Вона допомагає запобігати контрабанді та незаконному обігу товарів, що можуть становити загрозу для здоров'я, безпеки або навколишнього середовища. У той же час, правильно налаштовані митні режими та пільги є потужними інструментами для залучення іноземних інвестицій і розвитку національного бізнесу. Вони можуть сприяти створенню сприятливого інвестиційного клімату, що має важливе значення для економічного зростання країни.

Однак, у сучасних умовах глобалізації та цифровізації митно-тарифна система потребує постійної адаптації до нових викликів та змін на світовому ринку. Світова економіка стає все більш інтегрованою, і митні бар'єри вже не є єдиним фактором, що впливає на торгівлю. Тому митно-тарифна система повинна бути гнучкою, щоб успішно реагувати на зміни, що виникають у

міжнародній політиці, економіці та технологіях. Цей процес вимагає постійного оновлення нормативно-правової бази та розвитку нових інструментів, які можуть забезпечити ефективне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Особливо важливим є забезпечення економічної стабільності та конкурентоспроможності національної економіки в умовах глобальної конкуренції. Для цього митно-тарифна система повинна бути орієнтована не лише на виконання захисних функцій, а й на стимулювання інновацій, покращення ефективності виробництва та інтеграцію в глобальні економічні процеси. Гнучкість системи дає змогу своєчасно адаптуватися до нових економічних реалій, що сприяє збереженню стабільності та розвитку національної економіки.

Крім того, митно-тарифна система має безпосередній вплив на економічну безпеку підприємств. Зміни в митно-тарифній політиці можуть значно вплинути на витрати, рентабельність, а також конкурентоспроможність компаній, особливо тих, які залежать від імпорту або експорту товарів. Тому постійний моніторинг змін у митній політиці та стратегічна адаптація до них є необхідними складовими стратегії економічної безпеки підприємства. Оцінка можливих змін у митно-тарифній політиці та їх вплив на бізнес є важливою для мінімізації ризиків і забезпечення фінансової стабільності компанії.

Таким чином, митно-тарифна система не тільки виконує функції регулювання зовнішньої торгівлі, але й є невід'ємною частиною загальної стратегії економічної безпеки країни та підприємств, що працюють на міжнародному ринку. Враховуючи нові глобальні виклики та технологічні зміни, митно-тарифна політика повинна залишатися гнучкою, прозорою і адаптованою до швидко змінюваного економічного середовища.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ МИТНО-ТАРИФНОЇ СИСТЕМИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ФОП «МУРАТОВ»

2.1. Аналіз фінансово-господарської діяльності ФОП «МУРАТОВ»

Підприємство ФОП «МУРАТОВ» було засновано в 2015 році в Харков – важливому науковому, промисловому та культурному центрі Східної України. Спочатку компанія була невеликим сімейним бізнесом, орієнтуючись на надання локальних послуг. Проте завдяки інноваціям та наполегливій праці, підприємство швидко вийшло на національний рівень. Важливим кроком у розвитку стало відкриття офісу на проспекті Науки, одній з головних транспортних артерій Харкова, що сприяло залученню нових клієнтів та партнерів по всій Україні.

Харків, завдяки своєму вигідному географічному розташуванню та розвиненій інфраструктурі, став ідеальним місцем для розвитку бізнесу. Вже на початкових етапах компанія впровадила сучасні технології в свої бізнес-процеси, зокрема розробила онлайн-платформу для замовлень, що забезпечило зручність для клієнтів. Впровадження автоматизованих систем управління замовленнями дозволило значно скоротити час обробки та доставки товарів, що стало важливою конкурентною перевагою.

Спочатку діяльність підприємства була орієнтована на роздрібну торгівлю традиційними товарами, але в 2017 році компанія здійснила великий крок, почавши використовувати онлайн-продажі через інтернет-платформу та поштові замовлення. Це дозволило розширити клієнтську базу не лише в Харкові, а й по всій Україні, що сприяло значному зростанню обсягів продажів. Така стратегія дозволила підприємству швидко адаптуватися до змін ринкових умов.

Згодом, завдяки впровадженню інновацій і стратегічним змінам, ФОП «МУРАТОВ» значно зміцнив свої позиції на ринку, що дозволило підприємству не лише зберегти конкурентоспроможність, але й забезпечити стабільне зростання. Розширення асортименту, вдосконалення логістики та активна співпраця з постачальниками стали ключовими факторами, які сприяли розвитку бізнесу в умовах швидко змінюваного ринку. Ці зміни не тільки поліпшили якість обслуговування, а й допомогли адаптуватися до сучасних вимог клієнтів, що є основою подальшого успіху підприємства. Види діяльності відповідно до КВЕД визначено на рисунку 2.1. [7]

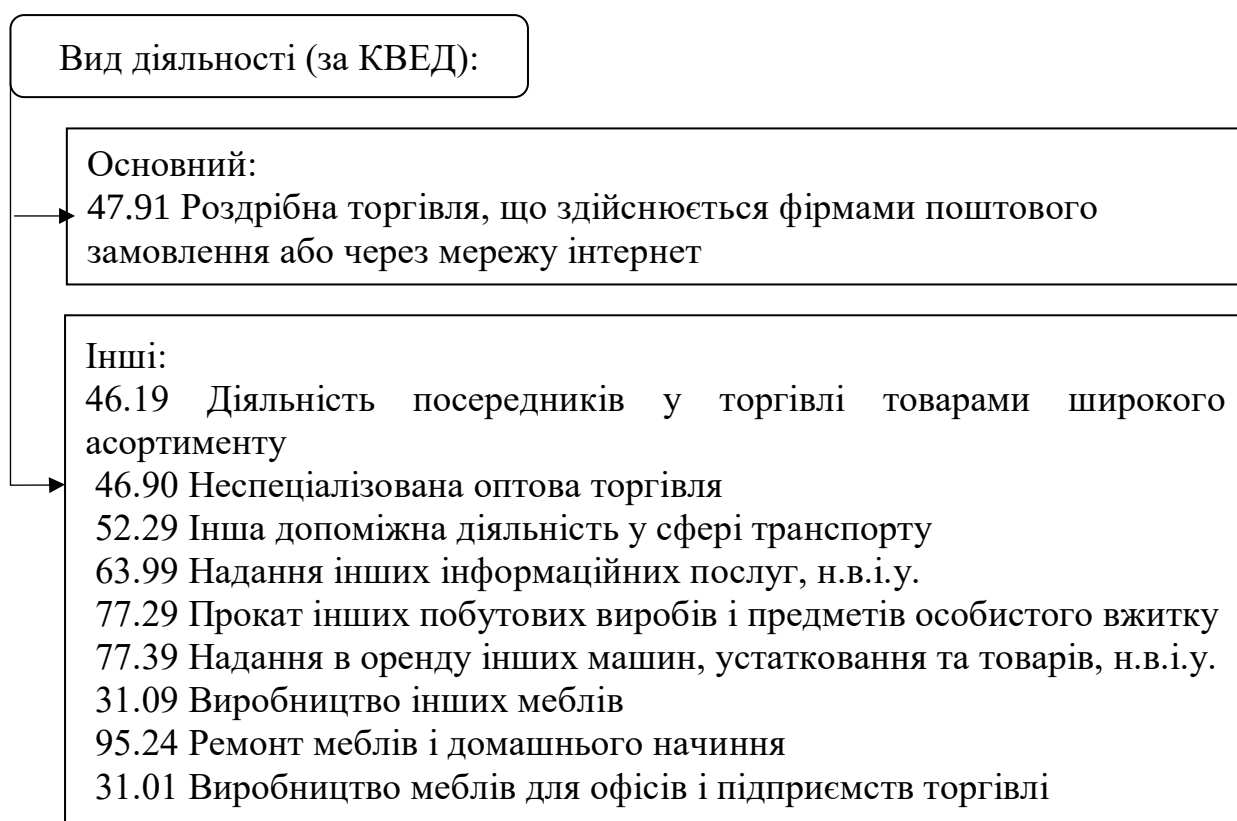

Рис. 2.1. Види діяльності (за КВЕД)

З моменту заснування ФОП «МУРАТОВ» демонструє стабільний ріст, що дозволяє їй впроваджувати новітні технології та розширювати географію діяльності. Одним з важливих етапів розвитку стало впровадження системи електронної комерції, що не лише збільшило обсяги продажів, а й зробило взаємодію з клієнтами більш зручною та швидкою. Завдяки активному

впровадженню цифрових технологій компанія значно покращила рівень обслуговування, що стало важливим фактором її успіху на конкурентному ринку.

Організаційна структура ФОП «МУРАТОВ» побудована для ефективної координації всіх операційних процесів та забезпечення високої якості обслуговування, що зображено на рис. 2.2.

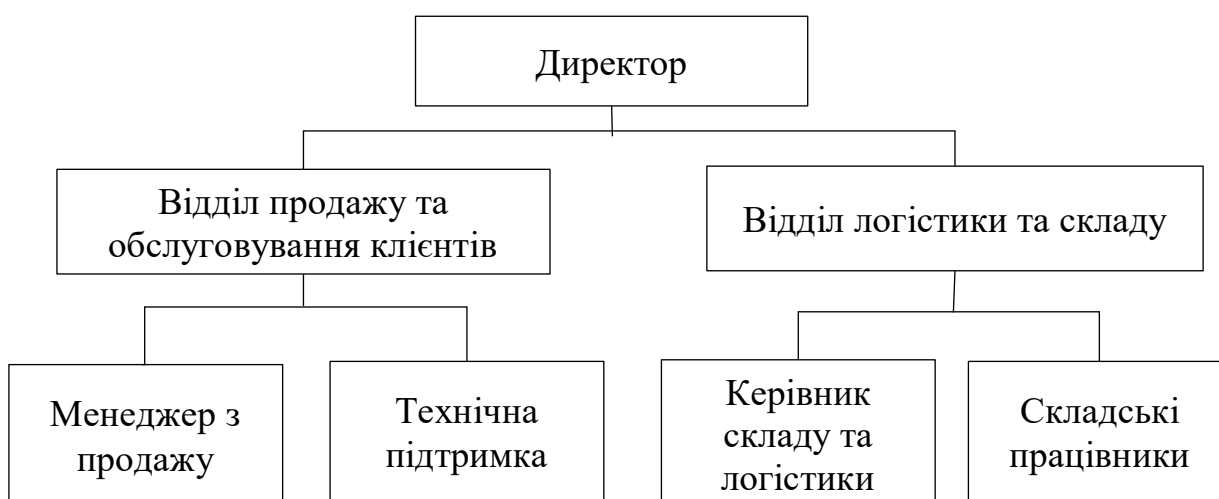

Рис. 2.2. Організаційна структура ФОП «МУРАТОВ»

Основні підрозділи компанії зосереджені на управлінні ключовими напрямками діяльності. Директор, очолюючи підприємство, відповідає за стратегічне планування, розробку бізнес-стратегії та загальне управління. Він координує роботу всіх відділів і приймає ключові рішення, що визначають розвиток компанії. Відділ продажу та маркетингу займається організацією продажів через онлайн-канали та управлінням маркетинговими кампаніями. Вони відповідають за просування товарів через інтернет-магазин, розробку стратегій у соціальних мережах, аналіз конкурентів та взаємодію з клієнтами через консультації та підтримку.

Логістичний відділ контролює постачання продукції, управління складськими запасами та організацію доставки. Вони займаються координацією транспортування товарів, оптимізацією витрат на логістику та управлінням

запасами. Відділ закупівель відповідає за пошук постачальників, укладання договорів та контроль якості продукції, активно шукаючи нових партнерів і займаючись закупівлею товарів. Фінансовий відділ управляє фінансовими ресурсами компанії, веде бухгалтерський облік і фінансову звітність, займаючись оптимізацією витрат, веденням податкової звітності та плануванням бюджету.

Відділ обслуговування клієнтів відповідає за комунікацію з клієнтами, обробку замовлень і вирішення питань, що виникають під час використання продукції. Вони обробляють заявки клієнтів через різні канали зв'язку, розглядають скарги та пропозиції, а також забезпечують підтримку клієнтів. Організаційна структура ФОП «МУРАТОВ» орієнтована на ефективне управління бізнесом, підвищення якості обслуговування та оптимізацію внутрішніх процесів.

Для оцінки фінансових результатів підприємства в таблиці 2.1 та 2.2 наведено результати горизонтального та вертикального аналізу балансу за 2021-2023 рр.

Таблиця 2.1

Горизонтальний аналіз балансу ФОП «МУРАТОВ» за 2021-2023 рр.

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Абсолютна зміна (2023-2021)	Відносна зміна (%)
Оборотні активи	500000	550000	600000	100000	+20%
Основні засоби	200000	210000	230000	30000	+15%
Дебіторська заборгованість	150000	140000	130000	-20000	-13,33%
Грошові кошти	50000	60000	70000	20000	+40%
Власний капітал	600000	650000	700000	100000	+16.67%
Поточні зобов'язання	200000	210000	220000	20000	+10%
Довгострокові зобов'язання	100000	90000	80000	-20000	-20%

Виходячи з таблиці 2.1 бачимо, що за три роки оборотні активи збільшилися на 100 000 грн (+20%), що свідчить про позитивну динаміку активів підприємства. Це означає, що ФОП «МУРАТОВ» зміг залучити додаткові

ресурси для оперативної діяльності, що може сприяти збільшенню обсягів продажів та поліпшенню обслуговування клієнтів.

Зростання на 30 000 грн (+15%) є поміркованим і вказує на поступове оновлення або розширення основних засобів підприємства. Це може бути пов'язано з модернізацією інфраструктури чи додатковими інвестиціями в технічне оснащення.

Спостерігається зниження дебіторської заборгованості на 20 000 грн (-13,33%). Це може свідчити про покращення процесів стягнення боргів або більш строгий контроль за умовами кредитування клієнтів. Зниження цього показника є позитивним знаком для ліквідності підприємства.

Збільшення грошових коштів на 20 000 грн (+40%) свідчить про зростання ліквідності підприємства. Це може бути результатом зростання операційного прибутку або ефективнішого управління фінансами.

Власний капітал зросли на 100 000 грн (+16,67%), що свідчить про зміцнення фінансової бази підприємства. Це позитивний сигнал для кредиторів і інвесторів, оскільки більш високий власний капітал підвищує фінансову стабільність підприємства.

Поточні зобов'язання збільшилися на 20 000 грн (+10%), що вказує на деяке зростання короткострокових зобов'язань. Однак, темп зростання є помірним, що не створює значних фінансових ризиків.

Зниження довгострокових зобов'язань на 20 000 грн (-20%) свідчить про зменшення боргового навантаження на підприємство в довгостроковій перспективі. Це може бути результатом погашення боргів або рефінансування зобов'язань.

Горизонтальний аналіз демонструє зміни у фінансових показниках підприємства протягом трьох років, з акцентом на абсолютні та відносні зміни.

Таблиця 2.2

Вертикальний аналіз балансу ФОП «МУРАТОВ» 2021-2023 рр.

Показник	2021 р.	2021(% до валюти балансу)	2022 р.	2022(% до валюти балансу)	2023 р.	2023(% до валюти балансу)
Оборотні активи	500000	62,5%	550000	63,9%	600000	64,5%
Основні засоби	200000	25%	210000	24,4%	230000	24,7%
Дебіторська заборгованість	150000	18,75%	140000	16,3%	130000	14%
Грошові кошти	50000	6,25%	60000	7%	70000	7,5%
Власний капітал	600000	75%	650000	75,6%	700000	75,3%
Поточні зобов'язання	200000	25%	210000	24,4%	220000	23,7%
Довгострокові зобов'язання	100000	12,5%	90000	10,5%	80000	8,6%

Виходячи з вертикального аналізу частка оборотних активів у валюти балансу зросла з 62,5% у 2021 році до 64,5% у 2023 році. Це показує, що підприємство зберігає досить високий рівень ліквідних активів, що дозволяє йому підтримувати гнучкість у фінансуванні поточних операцій.

Частка основних засобів у валюти балансу залишалася відносно стабільною: 25% у 2021 році, 24,4% у 2022 році, і 24,7% у 2023 році. Це свідчить про помірковане збільшення інвестицій в основні засоби без значного впливу на загальну структуру активів підприємства.

Частка дебіторської заборгованості зменшилася з 18,75% у 2021 році до 14% у 2023 році. Це свідчить про покращення управління дебіторською заборгованістю і зниження фінансових ризиків, пов'язаних з простроченими платежами.

Частка грошових коштів зросла з 6,25% у 2021 році до 7,5% у 2023 році. Це вказує на зростання ліквідності підприємства, що дозволяє йому мати більшу фінансову гнучкість і підвищує здатність виконувати зобов'язання.

Частка власного капіталу залишалася стабільною, з незначним зниженням з 75% у 2021 році до 75,3% у 2023 році. Це свідчить про стабільність фінансової структури підприємства і високий рівень фінансової незалежності.

Частка поточних зобов'язань зменшилася з 25% у 2021 році до 23,7% у 2023 році, що свідчить про поліпшення ліквідності та зниження боргового навантаження на короткострокові зобов'язання.

Частка довгострокових зобов'язань знизилася з 12,5% у 2021 році до 8,6% у 2023 році, що вказує на значне зменшення залежності від довгострокових боргів і зниження ризиків для підприємства.

Загалом, вертикальний аналіз підтверджує позитивні зміни в структурі активів і зобов'язань ФОП «МУРАТОВ», що дозволяє підприємству залишатися стабільним та ефективно управляти своїми фінансами, зберігаючи достатню ліквідність і знижуючи фінансові ризики.

ФОП «МУРАТОВ» демонструє стабільне зростання ключових фінансових показників, зокрема оборотних активів, власного капіталу та грошових коштів. Це свідчить про зростання ліквідності, фінансову стійкість та ефективне управління ресурсами.

Зниження дебіторської заборгованості та частки поточних і довгострокових зобов'язань свідчить про зменшення фінансових ризиків. Структура активів та зобов'язань залишається стабільною, що дозволяє підприємству адаптуватися до змін ринкових умов і зберігати високу фінансову стійкість. Загалом, підприємство виглядає фінансово стабільним і ефективно управляє своїми ресурсами.

З горизонтального та вертикального аналізу фінансових результатів ФОП «МУРАТОВ» за 2021-2023 рр. можна зробити наступні висновки:

Підприємство продемонструвало позитивну динаміку в збільшенні оборотних активів та власного капіталу, що забезпечує йому стабільне фінансове становище.

Зменшення дебіторської заборгованості та довгострокових зобов'язань свідчить про покращення управління фінансами та зниження фінансових ризиків.

Зростання грошових коштів та частки оборотних активів в загальній структурі балансу показує, що підприємство підтримує високу ліквідність, що дозволяє йому швидко адаптуватися до змін ринкових умов.

Стабільна частка власного капіталу свідчить про високу фінансову незалежність і здатність підприємства не залежати від зовнішнього фінансування.

Ці показники свідчать про стабільне і поступове зростання підприємства, а також про його здатність адаптуватися до змін у бізнес-середовищі та підтримувати фінансову стабільність навіть у складних економічних умовах.

2.2. Аналіз впливу митно-тарифної політики на економічну безпеку ФОП «МУРАТОВ»

Митно-тарифна політика має суттєвий вплив на економічну безпеку ФОП «МУРАТОВ», оскільки вона безпосередньо стосується імпорту та експорту товарів, витрат на транспортування, а також ціноутворення на продукцію. Оскільки підприємство активно працює з постачальниками та здійснює закупівлі товарів, митно-тарифні заходи можуть значно впливати на собівартість продукції, а також на конкурентоспроможність компанії на ринку.

Підвищення митних зборів або введення нових тарифів на імпортовані товари може призвести до зростання витрат на закупівлю продукції, що негативно вплине на фінансові результати підприємства. У таких умовах ФОП «МУРАТОВ» може бути змушений підвищити ціни на свою продукцію, що, в свою чергу, може зменшити попит на неї та погіршити фінансову стабільність. З іншого боку, зниження митних зборів на певні групи товарів може сприяти зменшенню витрат, поліпшенню маржі та підвищенню конкурентоспроможності компанії.

Окрім того, митно-тарифна політика визначає правила щодо імпорту товарів та визначає вимоги до документації і контролю якості продукції. Недотримання митних норм чи затримки на кордоні можуть призвести до штрафів, санкцій та додаткових витрат для підприємства, що також негативно вплине на його економічну безпеку.

З урахуванням змін на митно-тарифному фронті, ФОП «МУРАТОВ» повинен активно стежити за змінами в митних правилах та тарифах, щоб своєчасно адаптувати свою стратегію закупівель і продажів, забезпечуючи стабільний фінансовий потік і мінімізуючи можливі ризики для бізнесу.

Проаналізуємо техніко-економічних показників підприємства ФОП «МУРАТОВ» за 2021-2023 рр. Та їх вплив на економічну безпеку підприємства (табл. 2.3.)

Таблиця 2.3

Техніко-економічних показників підприємства ФОП «МУРАТОВ» за 2021-2023 рр.

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Дохід (виручка), грн	5000000	7000000	9000000
Валовий прибуток, грн	1500000	2300000	3000000
Чистий прибуток, грн	800000	1200000	1500000
Коефіцієнт ліквідності	1.5	1.7	1.9
Рентабельність продажу, %	16%	17,5%	18%
Кількість реалізованих товарів (одиниць)	2500	3000	3500
Витрати на логістику, грн	500000	600000	700000
Інвестиції в оновлення обладнання, грн	100000	150000	200000

Аналіз фінансових показників підтверджує, що за період 2021-2023 років дохід ФОП «МУРАТОВ» стабільно зростає. У 2022 році дохід зріс на 40% порівняно з 2021 роком, а у 2023 — на 28.57% порівняно з 2022, що позитивно впливає на економічну безпеку компанії. Рентабельність продажів залишалася стабільною, показуючи незначні коливання (16% у 2021 році, 17.5% у 2022, і 18%

у 2023 році), що свідчить про високу прибутковість навіть зі збільшенням обсягів продажу. Ці тенденції є особливо важливими для забезпечення стійкості компанії на випадок змін митно-тарифної політики.

Фінансовий важіль показує, що зобов'язання підприємства поступово зменшуються відносно власного капіталу (коефіцієнт знизився з 0.5 у 2021 до 0.43 у 2023 році). Зниження залежності від позикових коштів зміцнює фінансову стійкість компанії перед можливими ризиками, пов'язаними з митними обмеженнями чи тарифами. Коефіцієнт покриття витрат на логістику, який зріс з 10 до 12.86, свідчить про оптимізацію витрат, що важливо для мінімізації загальних витрат і підвищення конкурентоспроможності компанії, навіть з урахуванням можливих підвищених митних витрат.

Швидке отримання оплат, яке підтверджується коефіцієнтом оборотності дебіторської заборгованості (що зріс з 33.33 у 2021 році до 69.23 у 2023), також підвищує ліквідність підприємства, забезпечуючи стабільний фінансовий потік. Водночас фінансова стійкість компанії збільшилася з 66.67% у 2021 році до 70% у 2023, що свідчить про зменшення залежності від зовнішніх позик і збільшення власного капіталу.

Рентабельність інвестицій у модернізацію обладнання (155.56% за 2021-2023 роки) відображає високу ефективність інвестиційної політики ФОП «МУРАТОВ», що дозволяє поліпшити якість послуг і забезпечити стабільний дохід. Це важливо, оскільки вкладення в обладнання дозволяють мінімізувати вплив тарифів на продуктивність і рентабельність компанії.

Таким чином, аналіз показників діяльності ФОП «МУРАТОВ» демонструє, що підприємство має хорошу фінансову стабільність, оптимізовані витрати та високу рентабельність інвестицій. Це дозволяє успішно протистояти впливу змін у митно-тарифній політиці, мінімізувати можливі ризики та забезпечувати економічну безпеку на ринку.

Щоб детальніше проаналізувати вплив митно-тарифної політики на економічну безпеку ФОП «МУРАТОВ», розглянемо кілька важливих аспектів, таких як зміни у собівартості продукції, ціноутворенні, рентабельності, а також

ефективність інвестицій. Це дозволить детальніше оцінити вплив митних змін на фінансову стабільність підприємства.

Митно-тарифна політика безпосередньо впливає на витрати підприємства на закупівлю імпортованої продукції. Якщо митний тариф на імпортований товар підвищується, це призводить до зростання вартості товарів, що закуповуються, і, відповідно, до збільшення собівартості продукції. Припустимо, що ФОП «МУРАТОВ» імпортує товари, і в результаті змін митної політики тариф на ці товари збільшився на 5% (розрахунки здійснюються на основі даних за 2023 рік).

Розрахунок зміни витрат через підвищення тарифу:

$$\text{Зміна витрат} = \text{Витрати на імпорт} * \left(\frac{\text{Зміна тарифу}}{100} \right), \quad (2.1)$$

$$\text{Зміна витрат} = 1000000 * \left(\frac{5}{100} \right) = 50000 \text{ грн}, \quad (2.2)$$

Отже, через підвищення митного тарифу витрати на закупівлю товарів збільшуються на 50 000 грн. Це збільшення витрат впливає на собівартість продукції, тому що підприємство має збільшити витрати для закупівлі товарів, що потім відобразатиметься на ціні кінцевого товару.

ФОП «МУРАТОВ» має два можливих варіанти для компенсації зростання витрат через підвищення митного тарифу:

1. Збільшити ціни на продукцію.
2. Поглинути додаткові витрати за рахунок зменшення рентабельності.

Найбільш логічним кроком є збільшення ціни на продукцію, щоб не зменшити прибутковість. Для цього розрахуємо, на скільки необхідно підвищити ціну на одиницю продукції для компенсації зростання витрат на 50000 грн.

Розрахунок зміни ціни за одиницю:

$$\text{Зміна ціни за одиницю} = \frac{\text{Збільшення витрат}}{\text{Кількість проданих одиниць}} = \frac{50000}{3500} = 14,29 \text{ грн}, \quad (2.3)$$

Тобто, для компенсації додаткових витрат ФОП «МУРАТОВ» необхідно підвищити ціну на 14,29 грн за одиницю продукції. Це дозволить зберегти фінансову стабільність і покрити витрати, що зросли внаслідок зміни митних тарифів.

Якщо підприємство вирішить підвищити ціну, це дозволить йому компенсувати додаткові витрати, пов'язані з підвищенням митних тарифів. Тепер потрібно розрахувати, як це вплине на чистий прибуток підприємства.

Розрахунок збільшення доходу:

$$\text{Збільшення доходу} = 14,29 * 3500, \quad (2.4)$$

Отже, завдяки підвищенню ціни підприємство отримає додатково 50 000 грн доходу, що покриє зростання витрат через підвищення митного тарифу. При цьому чистий прибуток підприємства залишається стабільним, оскільки зростання доходу рівнозначне зростанню витрат.

Тепер розрахуємо рентабельність продажу після того, як підприємство збільшить ціни для компенсації додаткових витрат.

Розрахунок рентабельності продажу (до змін):

$$\text{Рентабельність продажу} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Дохід}} * 100 = \frac{1500000}{9000000} * 100 = 16,67 \%, \quad (2.5)$$

Завдяки підвищенню ціни на продукцію, рентабельність продажу залишається на рівні 16.67%, тому що збільшення доходу рівномірно покриває витрати.

Інвестиції, які ФОП «МУРАТОВ» здійснює в модернізацію обладнання, також мають велике значення для покращення фінансової стабільності підприємства, оскільки вони можуть зменшити витрати на виробництво і

підвищити ефективність роботи. Оцінка ефективності інвестицій може бути проведена через рентабельність інвестицій.

Розрахунок рентабельності інвестицій:

$$\text{Рентабельність інвестицій} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Інвестиції в оновлення обладнання}} * 100 = \frac{1500000}{200000} * 100 = 750 \%,$$

Рентабельність інвестицій в 750% свідчить про дуже високу ефективність вкладів у модернізацію обладнання. Це означає, що інвестиції значно підвищили прибуток, і підприємство отримує великий економічний ефект від цих витрат.

Зміни митних тарифів спричиняють збільшення витрат на імпорт товарів, але підвищення цін на продукцію дозволяє компенсувати ці витрати, не знижуючи рентабельність.

Рентабельність продажу зберігається на стабільному рівні, незважаючи на зміни в митно-тарифній політиці.

Інвестиції в модернізацію обладнання показують дуже високий рівень ефективності, що допомагає підприємству підтримувати стабільність навіть в умовах змін на митно-тарифному фронті.

Загалом, зміни в митно-тарифній політиці можуть бути компенсовані через коригування ціни, і підприємство зберігає свою конкурентоспроможність на ринку завдяки ефективному управлінню витратами і інвестиціями.

Зміни у митно-тарифній політиці можуть суттєво вплинути на собівартість продукції та ціноутворення підприємства, що, в свою чергу, позначиться на його конкурентоспроможності та рентабельності. У випадку підвищення митних ставок на імпортовані товари, собівартість продукції ФОП «МУРАТОВ» зросте. Це може вимагати коригування цін на товари, що ускладнить конкуренцію, особливо в умовах високої конкуренції на ринку. Такий сценарій може знизити попит на продукцію і вплинути на фінансову стабільність підприємства.

Натомість, зниження митних зборів на імпортні товари або зміна тарифів у бік їх оптимізації може знизити витрати на закупівлю продукції, що дозволить

зберегти або навіть знизити ціни на товари. Це підвищить конкурентоспроможність компанії і покращить її рентабельність. Однак митні знижки можуть бути тимчасовими, тому підприємство повинно бути готовим адаптувати свої стратегії в разі змін митно-тарифної політики в майбутньому.

Крім того, важливим аспектом є ефективність управління митними процедурами. Своєчасне та правильне оформлення митних декларацій, дотримання норм і стандартів, а також оптимізація логістичних витрат можуть мінімізувати додаткові витрати на оплату штрафів і затримок, що можуть бути спричинені помилками при митному оформленні. Впровадження новітніх технологій для автоматизації митних процедур може також допомогти скоротити час і витрати, пов'язані з митними операціями.

2.3. Аналіз митно-тарифного регулювання в Україні та його наслідки для ФОП «МУРАТОВ»

Митно-тарифне регулювання в Україні є важливим елементом економічної політики країни, що сприяє стабільності національної економіки, розвитку зовнішньої торгівлі та забезпеченню економічної безпеки. Система митного регулювання в Україні зазнала суттєвих змін, особливо після отримання незалежності в 1991 році, а також у контексті євроінтеграційних процесів, впровадження стандартів Світової організації торгівлі (СОТ) та угод про асоціацію з Європейським Союзом (ЄС).

Україна, як член Світової організації торгівлі з 2008 року, зобов'язана дотримуватись міжнародних норм і стандартів в митній сфері, зокрема, у питаннях прозорості митних процедур, боротьби з контрабандою, встановленням митних тарифів на основі міжнародних стандартів. Зокрема, одним із важливих кроків стало підписання Угоди про асоціацію з Європейським

Союзом у 2014 році, що включає лібералізацію торгівлі та поступове зниження митних ставок на певні товари.

В рамках цієї угоди Україна погодилася на поступове зниження митних ставок на ряд товарів, що імпортуються з ЄС, а також на взаємне визнання сертифікатів і стандартів якості. Це означає, що Україна інтегрується у загальноєвропейську митну систему, що дозволяє покращити умови для ведення зовнішньої торгівлі та забезпечити більш високий рівень захисту внутрішнього ринку.

Для зниження витрат бізнесу та стимулювання економічного розвитку в Україні існують спеціальні митні режими, які дозволяють компаніям отримувати пільги або знижки:

- Переробка на митній території – дозволяє підприємствам ввозити сировину без мита, якщо вона буде використана для виробництва товарів, що експортуються.
- Тимчасове ввезення – дозволяє ввезення товарів або обладнання на територію України без сплати мит, якщо товар буде вивезений назад у визначений термін.
- Склад митного контролю – це спеціальні митні склади, де товар може зберігатися без сплати мита до його подальшої реалізації або вивезення.

Ці режими сприяють розвитку експорту та полегшують бізнесу імпорт необхідних для виробництва компонентів.

Митно-тарифна політика є важливим інструментом економічної політики будь-якої країни, який безпосередньо впливає на зовнішньоекономічну діяльність, економічну безпеку та стабільність підприємств. В Україні митно-тарифна політика є ключовим елементом регулювання зовнішньої торгівлі та забезпечення доходів державного бюджету. З огляду на важливість митних процедур для підприємств, що здійснюють зовнішню торгівлю, особливо для малих та середніх підприємств, необхідно розглянути її вплив на діяльність таких компаній, як ФОП «МУРАТОВ», що займається роздрібною торгівлею через інтернет.

Митні тарифи в Україні є основним інструментом державної митної політики, що визначає рівень оподаткування товарів, які переміщуються через кордон країни. Тарифні ставки визначаються на основі Гармонізованої системи опису та кодування товарів (HS-коди) і варіюються залежно від товарної категорії. Зокрема, для деяких товарів застосовуються ставки митних зборів від 0% до 20%, а також можуть накладатися додаткові акцизи або антидемпінгові мита залежно від країни походження товарів.

В Україні митні тарифи визначаються на основі Митного кодексу України та додаткових нормативно-правових актів. Наприклад, для деяких товарів Україна може застосовувати митні ставки, встановлені в рамках міжнародних угод, таких як Угода про вільну торгівлю з ЄС або Угода про зону вільної торгівлі з СНД. Для імпорту більшості товарів ставки митних зборів в Україні коливаються від 0% до 20%. В залежності від товарної групи можуть застосовуватися додаткові акцизи або антидемпінгові мита, особливо для товарів з певних країн або регіонів [9].

Українська митна політика також включає квоти, що обмежують кількість або вартість певних товарів, які можуть бути імпортовані чи експортовані за певний період. Квоти можуть бути:

Кількісні – обмеження на обсяг імпорту або експорту товарів (наприклад, на зерно, автомобілі, сільськогосподарські продукти).

Вартісні – обмеження на загальну вартість товарів, що можуть бути ввезені.

Також Україна може застосовувати неконкурентні бар'єри, такі як технічні регламенти, стандарти та сертифікації, що ускладнюють або навіть забороняють ввезення певних товарів.

Митно-тарифна політика України безпосередньо впливає на витрати ФОП «МУРАТОВ», яке більшу частину продукції саме імпортує для подальшого перепродажу на внутрішньому ринку. Розглянемо основні аспекти цього впливу:

Зростання митних ставок може призвести до підвищення вартості товарів для подальшого перепродажу або переробки. Це може збільшити собівартість продукції та, відповідно, ціни для кінцевих споживачів, що може знизити конкурентоспроможність на ринку. Підвищення митних ставок підвищує витрати на закупівлю товарів для подальшого перепродажу. Це може значно вплинути на рентабельність бізнесу, оскільки імпортовані товари становлять основну частину асортименту ФОП «МУРАТОВ». В умовах підвищення митних ставок ФОП «МУРАТОВ» може зіткнутися з необхідністю переглядати свою товарну стратегію або збільшувати ціни на продукцію.

Щоб покрити додаткові витрати на митні збори, ФОП «МУРАТОВ» може бути змушений підвищити роздрібні ціни на свою продукцію. Якщо підвищення митних ставок значне, ціни можуть вирости на кілька відсотків, що може вплинути на попит.

Нестабільність попиту: Збільшення цін, особливо якщо воно не супроводжується підвищенням споживчої вартості товару (якість, особливості), може призвести до зменшення попиту, оскільки покупці можуть бути менш готові платити більше за той самий товар.

Якщо інші продавці на ринку можуть запропонувати подібні товари без підвищення цін (наприклад, завдяки наявності своїх запасів чи застосуванню інших каналів постачання), то ФОП «МУРАТОВ» може втратити своїх клієнтів, оскільки ціни на продукцію можуть стати менш конкурентоспроможними. Якщо зростання митних ставок стосується імпорту товарів з-за кордону, місцеві виробники можуть мати перевагу завдяки відсутності митних зборів. В цьому випадку ФОП «МУРАТОВ» може змушений переглядати свою стратегію і відмовлятися від імпорту деяких товарів, щоб зберегти конкурентоспроможність.

Оскільки більшість товарів імпортується в іноземній валюті, зміни валютних курсів мають великий вплив на витрати підприємств. Нестабільність валютних курсів може додатково збільшити витрати на імпорт, особливо якщо валютний курс національної валюти знижується. Тому важливо для

ФОП «МУРАТОВ» планувати свою фінансову стратегію з урахуванням валютних коливань і можливості їхнього негативного впливу на витрати. Нестабільність національної валюти може призвести до збільшення вартості імпорту, що в свою чергу може вплинути на цінову політику. Для мінімізації цих ризиків ФОП «МУРАТОВ» може використовувати хеджування валютних ризиків або планувати фінансову стратегію з урахуванням можливих коливань.

Митні квоти можуть обмежити кількість товарів, які ФОП «МУРАТОВ» може імпортувати протягом певного періоду. Наприклад, квоти можуть вводитися на одяг, електроніку, побутову техніку або навіть продукти харчування. Коли квота для певного товару вичерпується, ФОП «МУРАТОВ» не зможе імпортувати більше цих товарів до наступного періоду (зазвичай до наступного року або кварталу). Впровадження квот на певні категорії товарів може обмежити можливості підприємства на ринку, особливо якщо попит на продукцію зростає.

Наслідки митного квотування для ФОП «МУРАТОВ», кщо квота на імпорт певного товару вичерпується, компанія не зможе закупити додаткову партію цих товарів до кінця періоду, що може призвести до дефіциту товарів на складі і неможливості задоволення попиту споживачів.

У випадку, якщо ФОП «МУРАТОВ» обіцяв своїм клієнтам доставку товарів і не може виконати це через відсутність на складі товару через квоти, це може призвести до погіршення репутації компанії.

Невиконання замовлень через дефіцит товару може призвести до зниження доходу, оскільки бізнес не зможе реалізувати продукцію за запланованими обсягами.

Якщо на певні категорії товарів накладаються квоти, і ці товари стають дефіцитними на ринку, це може призвести до підвищення цін. Якщо ФОП «МУРАТОВ» не зможе отримати достатню кількість товарів за вигідними умовами (через квоти), підприємство буде змушене шукати альтернативних постачальників або підвищити ціни на вже імпортовані товари, щоб компенсувати додаткові витрати.

Обмеження та акцизи можуть також впливати на вибір товарів для імпорту. Наприклад, якщо на певні групи товарів накладаються додаткові мита або акцизи, це може зробити деякі товари менш привабливими для імпорту, і підприємство може змінити свою товарну стратегію. Якщо зростає митне навантаження на конкретні категорії товарів, ФОП «МУРАТОВ» може звернутися до альтернативних варіантів імпорту або розширити асортимент товарів.

Зміни митної політики можуть призвести до збільшення митних перевірок, затримок на митниці або невизначеності щодо митних ставок. Ці фактори можуть спричинити додаткові витрати та затримки у поставках, що негативно вплине на загальну ефективність бізнесу.

Зміни в митній політиці, зокрема введення або скасування антидемпінгових мит, а також зміни у правилах визначення країни походження товарів можуть суттєво вплинути на діяльність ФОП «МУРАТОВ».

Введення антидемпінгових мит може призвести до підвищення вартості імпортованих товарів, що збільшує собівартість продукції компанії. Це, в свою чергу, може знизити її конкурентоспроможність на ринку, оскільки ціни на товари підвищуються. Щоб знизити ризики, компанії доведеться шукати нових постачальників або змінювати асортимент товарів, орієнтуючись на більш доступні за ціною варіанти.

Скасування антидемпінгових мит, навпаки, може знизити ціни на імпортовані товари та збільшити конкуренцію, що вигідно для ФОП «МУРАТОВ», оскільки це дасть можливість знижувати собівартість і підвищувати конкурентоспроможність продукції на внутрішньому ринку.

Зміни у правилах походження товарів можуть також вплинути на компанію. Якщо через ці зміни товар буде вважатися імпортованим з іншої країни, на нього можуть бути застосовані нові митні ставки. Це може призвести до додаткових витрат або, навпаки, до зниження митних платежів, залежно від змін у митній політиці. Крім того, може виникнути необхідність змінити

постачальників, якщо вигідніше буде закуповувати товар з іншої країни, на яку не поширюються нові митні тарифи.

Вільні торгові угоди також мають вплив на бізнес. Зниження або скасування митних тарифів на товари з країн-учасниць угоди знижує собівартість продукції для ФОП «МУРАТОВ», відкриваючи нові можливості для розширення ринків збуту. Однак такі угоди також можуть призвести до посилення конкуренції на внутрішньому ринку, оскільки нові іноземні виробники зможуть вийти на ринок.

Для того, щоб адаптуватися до змін митної політики, ФОП «МУРАТОВ» потрібно:

1. Постійно моніторити зміни в митному законодавстві та аналізувати їх вплив на діяльність.
2. Адаптувати свою бізнес-модель до нових умов, оптимізуючи витрати та асортимент товарів.
3. Співпрацювати з фахівцями в галузі міжнародної торгівлі, щоб своєчасно реагувати на зміни і мінімізувати ризики.

Оцінка можливих змін і їхнього впливу повинна враховувати специфіку діяльності ФОП «МУРАТОВ», такі як асортимент товарів, географія постачальників та ринків збуту, масштаб бізнесу та фінансову стійкість компанії, що дозволить їй ефективно реагувати на нові умови.

Зміни в зовнішньоекономічній політиці України, зокрема санкції або нові угоди з іншими країнами, можуть мати важливий вплив на ФОП «МУРАТОВ». Зміна умов для експорту/імпорту може призвести до необхідності перегляду зовнішньоторговельних контрактів або пошуку нових ринків збуту. Це також може збільшити вартість продукції або знизити конкурентоспроможність на ринку.

Україна має певні технічні регламенти та стандарти, що можуть ускладнити процес імпорту продукції. Наприклад, сертифікація товарів або їх відповідність встановленим стандартам може вимагати додаткових витрат та часу на адаптацію продукції. У таких випадках підприємства, як ФОП

«МУРАТОВ», повинні розглядати можливість додаткових інвестицій для забезпечення відповідності продукції вимогам законодавства.

Для зниження ризиків від зміни митних ставок та валютних коливань ФОП «МУРАТОВ» може розглянути варіанти диверсифікації своїх постачальників, зокрема на ринках, де митне навантаження є нижчим або стабільнішим. Це дозволить зменшити залежність від одного ринку чи країни і забезпечить більшу гнучкість у веденні бізнесу.

Митно-тарифна політика також може стимулювати підприємства до розширення асортименту товарів, включаючи ті, що підпадають під менш жорсткі митні умови або звільнені від акцизів. Це дозволить зберегти конкурентоспроможність та збільшити можливості для продажу на внутрішньому ринку.

Митно-тарифна політика України передбачає можливість використання митних пільг та преференцій для певних категорій товарів або країн-партнерів. Це може знизити митне навантаження на певні імпортовані товари. ФОП «МУРАТОВ» може скористатися цими пільгами для зниження витрат на імпорт і підвищення конкурентоспроможності своєї продукції.

Зміни в митній політиці, санкції чи нові угоди можуть змінити умови для експорту/імпорту та вимагати перегляду зовнішньоторговельних контрактів. Підприємство також може зіштовхнутись з технічними регламентами та сертифікацією товарів, що вимагатиме додаткових витрат. Для зниження ризиків ФОП «МУРАТОВ» може диверсифікувати постачальників або розширити асортимент товарів, що підпадають під менш жорсткі митні умови.

Також ФОП «МУРАТОВ» може використовувати митні пільги для зниження витрат на імпорт, що підвищить конкурентоспроможність продукції на ринку. Важливими факторами для адаптації є постійний моніторинг змін в митній політиці та активна корекція фінансової стратегії підприємства для збереження фінансової стабільності.

ВИСНОВКИ ДО 2 РОЗДІЛУ

Загалом, фінансовий аналіз показує, що ФОП «МУРАТОВ» ефективно управляє своїми активами та зобов'язаннями, що дозволяє зберігати фінансову стабільність і забезпечувати сталий розвиток. Підприємство має достатній потенціал для подальшого росту, завдяки ефективному управлінню активами та зобов'язаннями, що дозволяє підтримувати фінансову стабільність, що дозволяє йому успішно адаптуватися до змін ринкових умов і зберігати високу конкурентоспроможність. Однак на ринку постійно відбуваються зміни, і для забезпечення сталого розвитку підприємству потрібно постійно переглядати свою стратегію, адаптуючись до нових умов.

Митно-тарифна політика України та міжнародні угоди значною мірою впливають на витрати та фінансові показники ФОП «МУРАТОВ», особливо через зміни в митних ставках, акцизах, квотах та валютних курсах. Враховуючи ці фактори, підприємство повинно активно моніторити зміни в митному законодавстві, оптимізувати витрати та адаптувати свою стратегію, щоб мінімізувати можливі ризики. Зокрема, диверсифікація постачальників та використання митних пільг можуть дозволити зберегти конкурентоспроможність і фінансову стабільність на ринку.

Зміни в митній політиці, такі як скасування антидемпінгових мит або введення преференцій за угодами про вільну торгівлю, можуть позитивно вплинути на діяльність ФОП «МУРАТОВ», знизивши витрати на імпорт та розширивши можливості для підвищення конкурентоспроможності. Для адаптації до таких змін підприємству необхідно постійно моніторити зміни в митному законодавстві, оптимізувати витрати, диверсифікувати постачальників та при необхідності коригувати товарну стратегію, орієнтуючись на більш вигідні митні умови.

Загалом, митно-тарифна політика України є важливим чинником для малого та середнього бізнесу, і для ефективного функціонування ФОП «МУРАТОВ» необхідно враховувати всі можливі зміни в митному, валютному

та торговому середовищі. Постійний аналіз змін і активна корекція бізнес-стратегії допоможуть підприємству зберегти фінансову стабільність, мінімізувати ризики та скористатися новими можливостями для розвитку на внутрішньому і міжнародному ринках.

Фінансова стійкість ФОП «МУРАТОВ» дає можливість успішно адаптуватися до змін в митно-тарифній політиці та загальних економічних умовах. Враховуючи важливість митних умов для бізнесу, підприємству необхідно активно слідкувати за змінами в законодавстві, диверсифікувати постачальників та використовувати всі можливості для оптимізації витрат. Постійний моніторинг і адаптація до змін допоможуть забезпечити стабільне зростання і конкурентоспроможність на внутрішньому та міжнародному ринках.

РОЗДІЛ 3

ОПТИМІЗАЦІЯ МИТНО-ТАРИФНОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Розробка стратегії мінімізації митно-тарифних ризиків для ФОП «МУРАТОВ»

Розробка ефективної стратегії мінімізації митно-тарифних ризиків є важливою складовою забезпечення економічної безпеки ФОП «МУРАТОВ», враховуючи значну залежність підприємства від імпорту товарів. Митно-тарифна політика, особливо при зростанні тарифів та запровадженні нових митних зборів, може суттєво вплинути на фінансові результати компанії, транспортні витрати та кінцеву ціну продукції.

Розроблена стратегія мінімізації митно-тарифних ризиків передбачає системний підхід, що включає постійний моніторинг змін у митному законодавстві, аналіз ринку, адаптацію логістичних процесів та оптимізацію фінансових операцій. Згідно із зображеною схемою стратегії мінімізації митно-тарифних ризиків (Рис. 3.1), постійний моніторинг митно-тарифної політики є ключовим елементом, що дозволяє ФОП «МУРАТОВ» своєчасно адаптуватися до нових умов, уникнути ризиків, пов'язаних із непередбаченими митами та зборами, і зберегти стабільність бізнесу.

Використання автоматизованих систем для контролю за регуляторними змінами дає можливість швидко реагувати на нововведення та знижує ризики, що негативно впливають на операції підприємства. Такі системи дозволяють оперативно отримувати інформацію про зміни в митних тарифах та регулюваннях, що допомагає своєчасно адаптувати бізнес-стратегію до нових вимог.

Рис. 3.1. Стратегія мінімізації митно-тарифних ризиків для ФОП «МУРАТОВ»

Крім того, ФОП «МУРАТОВ» активно співпрацює з юридичними консультантами та митними брокерами, які забезпечують професійну підтримку у процесі адаптації до змін у митному законодавстві. Регулярні консультації з експертами дозволяють не лише правильно інтерпретувати зміни в законодавстві, а й оптимізувати митні процеси для зниження витрат.

Зниження залежності від одного джерела та ринку закупівель є важливим аспектом диверсифікації постачальників і ринків, що допоможе зменшити ризики від підвищення митних тарифів. ФОП «МУРАТОВ» розглядає можливість переходу на альтернативні ринки та, при потребі, зміну постачальників на місцевих, щоб мінімізувати вплив імпорتنих тарифів.

Довгострокові угоди з постачальниками із фіксованими цінами додатково стабілізують собівартість продукції та дозволяють уникнути значних коливань витрат через зміни митних ставок.

Оптимізація логістики, зокрема вибір вигідних маршрутів та комбінованих способів транспортування, сприятиме зниженню витрат на митне оформлення та транспортування. Важливим елементом цієї стратегії є зберігання товарів у складах безмитних зон, що дозволяє скоротити митні витрати до моменту продажу товарів на місцевому ринку [18].

Ще одним ключовим інструментом для мінімізації митно-тарифних ризиків є валютне хеджування. Як зображено на Рис. 3.1, валютне хеджування за допомогою форвардних контрактів забезпечує захист від валютних коливань, що може суттєво впливати на собівартість імпортованих товарів. Додатковим заходом у цій стратегії є створення резервного фонду для покриття можливих додаткових витрат від змін у митних тарифах, що дозволяє гнучкіше підходити до ціноутворення та підтримувати стабільність фінансових потоків.

Забезпечення відповідності митним нормам та дотримання митних процедур має бути обов'язковою частиною стратегії. Періодичний аудит операцій, навчання персоналу з питань митного оформлення та співпраця з професійними митними брокерами мінімізують ризики, пов'язані зі штрафами, затримками та санкціями.

Для податкової оптимізації важливо використовувати доступні пільги та преференції, які дозволяють знизити податкове навантаження на підприємство. Впровадження аналітичних систем для оцінки митних витрат, прогнозування можливих ризиків і співпраця з консалтинговими компаніями допоможе приймати обґрунтовані рішення та уникати втрат.

ФОП «МУРАТОВ» також враховує важливість юридичної підтримки для оперативного вирішення митних питань, зокрема щодо правильності заповнення документації, дотримання митних норм і вимог контролю якості товарів. У разі виникнення непередбачених митних ускладнень, правова консультація

дозволить швидко вирішити ситуацію, мінімізувати затримки та уникнути штрафів або санкцій.

Для зниження митно-тарифних ризиків, підприємство ФОП «МУРАТОВ» повинно прийняти комплексний підхід, що включає не лише аналіз зовнішніх факторів, а й інвестиції у внутрішній розвиток. Ось деякі основні кроки для ефективного мінімізування цих ризиків:

1. Побудова партнерських відносин з митними та податковими органами: Підприємство має активно співпрацювати з митними та податковими органами, щоб бути в курсі змін у митному законодавстві та оперативно реагувати на них. Регулярні зустрічі з митниками, участь у семінарах та тренінгах, а також спільні інспекції з митними органами дозволять зменшити можливі помилки в оформленні митних декларацій.

2. Залучення міжнародних експертів у сфері митного регулювання: Підприємство повинно залучати митних експертів або консультантів з країн, з якими воно має торгові відносини, для отримання рекомендацій щодо оптимізації митного оформлення товарів. Це дозволить скористатися пільгами від міжнародних угод та мінімізувати ризики, пов'язані з змінами в митній політиці.

3. Підвищення обізнаності та компетентності персоналу: Регулярне навчання персоналу, що працює з митними та податковими питаннями, є важливим кроком для мінімізації митно-тарифних ризиків. Для цього підприємству слід:

- Організовувати тренінги та семінари з митного оформлення, правил класифікації товарів, обчислення митних зборів і податків, а також з питань правильного заповнення митних декларацій.
- Залучати зовнішніх тренерів або консалтингові компанії, які спеціалізуються на митному регулюванні, для підвищення кваліфікації персоналу.

- Розробити внутрішні інструкції та процедури щодо митного оформлення товарів, які повинні бути укомплектовані найсвіжішою інформацією про зміни в митному законодавстві.

4. Впровадження системи управління митними ризиками: Для прогнозування митних витрат та управління митними ризиками варто застосовувати сучасні аналітичні інструменти. Використання програмного забезпечення для моніторингу змін у митному законодавстві та тарифах дозволить зменшити ймовірність виникнення помилок в процесі митного оформлення.

5. Інвестиції в інноваційні логістичні рішення: Впровадження новітніх логістичних технологій допоможе знизити витрати на митне оформлення та транспортування товарів. Це може включати використання комбінованого транспорту для доставки товарів і застосування цифрових платформ для автоматизації митного оформлення.

6. Підтримка гнучкої податкової стратегії: Використання податкових пільг та преференцій, наданих українським законодавством, дозволить знизити митне навантаження. Для цього потрібно регулярно консультуватися з податковими експертами для моніторингу податкових переваг.

Впровадження цих заходів дозволить не лише мінімізувати митно-тарифні ризики, а й забезпечить підприємству стабільну і ефективну роботу в умовах постійно змінюваного митного та податкового середовища.

Таким чином, стратегія мінімізації митно-тарифних ризиків для ФОП «МУРАТОВ» охоплює ключові аспекти управління ризиками, від моніторингу та адаптації до законодавчих змін до фінансового захисту від валютних коливань і логістичної оптимізації. Запровадження даних заходів сприятиме підвищенню конкурентоспроможності, фінансовій стійкості та економічній безпеці підприємства в умовах динамічного ринкового середовища.

3.2. Впровадження інноваційних інструментів для захисту економічної безпеки ФОП «МУРАТОВ» в рамках митно-тарифної системи

Для підвищення ефективності митного оформлення та зменшення митно-тарифних ризиків підприємству ФОП «МУРАТОВ» рекомендується впроваджувати інтермодальні та цифрові платформи для митного оформлення. Це включає використання сучасних технологій, що дозволяють спростити процеси, зменшити витрати та пришвидшити оформлення товарів при одночасному зниженні ризиків.

Ключові напрямки, що можуть бути включені:

1. Цифрові платформи та автоматизація митного оформлення. Електронне митне оформлення (е-митниця) – це сучасна система, яка дозволяє обробляти митні декларації та документацію в електронному вигляді, що значно прискорює весь процес митного оформлення. Платформи для е-митниці дозволяють підприємствам подавати необхідні документи без необхідності фізичної присутності, а митні органи мають можливість оперативно перевіряти всю інформацію та швидко реагувати. Це дає можливість зменшити час на проходження митних процедур, оптимізувати витрати, а також мінімізувати помилки та шахрайства, що можуть виникнути при ручному введенні даних. Впровадження таких систем також забезпечує кращу прозорість процесів [27].

Переваги:

- Зменшення часу на митне оформлення.
- Мінімізація людського фактора і помилок.
- Можливість відстеження процесів в реальному часі.
- Спрощення взаємодії з митними органами.

2. Інтеграція з системами управління ланцюгами постачань (Supply Chain Management). Інтегровані платформи для управління ланцюгами постачань, які об'єднують митне оформлення з логістичними та фінансовими процесами,

дозволяють підприємству відстежувати кожен етап постачання товару від виробника до кінцевого споживача. Це включає моніторинг транспортних шляхів, складування та митні процедури, що допомагає оптимізувати митні витрати і забезпечити своєчасне митне оформлення. Системи SCM інтегруються з митними деклараціями та іншими документами, що дозволяє автоматично генерувати необхідну документацію і відповідати всім вимогам митних органів [72]. Переваги:

- Покращення координації між митницею, постачальниками і транспортуванням.
- Спрощення збору та подачі митних декларацій.
- Краще управління запасами та вартістю доставки.
- Мінімізація збоїв та затримок через неузгодженість в процесах.

3. Розвиток технологій блокчейн для забезпечення прозорості та захисту від шахрайства. Блокчейн технологія дозволяє створювати незмінні цифрові реєстри, що фіксують усі етапи митного оформлення. Використання блокчейн-технологій у митних процедурах допомагає забезпечити високий рівень прозорості і захисту від можливих махінацій. Усі учасники (підприємства, митні органи, транспортні компанії) мають доступ до однакової інформації, що зменшує ймовірність шахрайства. Дані в блокчейні неможливо змінити без відстеження змін, що робить неможливими підробку митних декларацій. Кожен етап обробки товару – від перевезення до митного оформлення – реєструється в блокчейні, що дає митним органам і бізнесу точну і незмінну інформацію. Митні документи, такі як контракти, декларації, платіжні документи, можуть бути збережені у блокчейні з цифровими підписами, що забезпечує їх автентичність [35]. Переваги:

- Повна прозорість і контроль за всіма етапами митного оформлення.
- Мінімізація можливості для шахрайства та фальсифікації.
- Безпечне зберігання та передача документів.

- Доступність інформації для митних органів та підприємства в реальному часі.

4. Інструменти для прогнозування витрат допомагають підприємствам передбачати зміни в митній політиці, тарифи, валютні коливання та інші економічні фактори, які можуть вплинути на митні витрати. Зазначені інструменти використовують історичні дані, аналізують тенденції на ринку і можуть прогнозувати зміни в митній політиці [61].

Прогнозування митних платежів дозволяє підприємству планувати свої витрати на митні платежі заздалегідь, враховуючи можливі зміни в тарифах або правилах. Прогнозування валютних ризиків дозволяє підприємствам запобігти негативним фінансовим наслідкам через несподівані коливання валютних курсів.

Переваги:

- Зниження невизначеності в плануванні витрат.
- Оптимізація витрат на митні платежі.
- Можливість адаптації до змін в тарифах і правилах.
- Підвищення точності прогнозів і бізнес-планування.

5. Інвестиції в систему управління митними ризиками. Це комплекс заходів для системного моніторингу та оцінки митних ризиків. Система включає автоматизовані інструменти для аналізу митних процедур, виявлення потенційних проблем, пов'язаних з несвоєчасним оформленням товарів, порушеннями митного законодавства, а також оцінку фінансових та правових ризиків. Така система дозволяє підприємствам оперативно виявляти та реагувати на порушення або непередбачувані ситуації в митних процедурах. Переваги:

- Своєчасне виявлення потенційних митних порушень.
- Мінімізація ризиків, пов'язаних з неправильно оформленими деклараціями.
- Зниження можливих штрафів і санкцій.
- Підвищення ефективності митного управління.

6. Інноваційні методи валютного хеджування для мінімізації валютних ризиків. Валютні коливання можуть суттєво впливати на витрати підприємства при здійсненні міжнародних операцій. Форвардні контракти, опціони і свопи дозволяють зафіксувати валютний курс на майбутні періоди, що допомагає підприємствам уникати значних витрат через непередбачувані зміни на валютних ринках. Такі інструменти особливо корисні при здійсненні імпорتنих і експортних операцій, де коливання валютного курсу можуть призвести до значних фінансових втрат [30]. Переваги:

- Захист від валютних коливань і непередбачуваних змін курсу.
- Стабільність фінансових витрат при міжнародних операціях.
- Мінімізація ризику збитків від зміни валютного курсу.

7. Залучення міжнародних митних експертів для оптимізації процесів. Підприємство може залучити міжнародних митних консультантів для оцінки ризиків, пов'язаних із митними процедурами на різних етапах постачання. Це включає консультації щодо оптимізації митних процедур, аналізу змін у міжнародних митних правилах і пошуку шляхів для скорочення витрат на митне оформлення товарів. Спільно з митними консультантами підприємство може ефективно адаптуватися до змін у міжнародних угодах, що мінімізує ризики порушень законодавства. Переваги:

- Доступ до досвіду міжнародних експертів у митній сфері.
- Оптимізація митних процедур і витрат.
- Уникнення штрафів через порушення митних норм.
- Полегшення навігації в складних міжнародних митних системах.

ФОП «МУРАТОВ», яке займається імпортом може звернутися до міжнародних митних консультантів для аналізу митних процедур, пов'язаних з постачанням товарів з Китаю та ЄС.

Митні консультанти ретельного аналізують всі митні процедур, які проходять через ФОП«МУРАТОВ». Це включає:

1. Перевірку правильності класифікації товарів згідно з Гармонізованою системою (HS-коди).
2. Оцінку відповідності документації митним вимогам.
3. Ідентифікацію потенційних зон ризику, де могли б виникнути затримки або штрафи.

Митні консультанти можуть запропонувати стратегії для скорочення часу і витрат на митне оформлення.

Оскільки митні правила та тарифи постійно змінюються, митні експерти допоможуть ФОП «МУРАТОВУ» адаптуватися до цих змін, надаючи регулярні оновлення щодо змін в угодах про вільну торгівлю (наприклад, між Україною та ЄС). Введення нових митних тарифів або податкових ставок в країнах імпорту та експорту. Оновлення норм щодо сертифікації та безпеки товарів, що особливо важливо для продукції, що підлягає специфічним вимогам

Залучення фахівців, які мають глибоке розуміння митних правил у різних країнах, дозволило підприємству уникнути помилок, які могли б призвести до штрафів або затримок у доставці товарів.

8. Оптимізація логістики через використання інноваційних транспортних технологій. Впровадження новітніх логістичних рішень, таких як комбіновані транспортні маршрути (наприклад, залізничний, автомобільний і морський) або автоматизовані склади, дозволяє зменшити час доставки товарів і оптимізувати витрати на митне оформлення. Використання цифрових платформ для моніторингу і керування перевезеннями може значно підвищити ефективність логістичних процесів і зменшити ризики, пов'язані з митними перевітками та затримками.

Інноваційні транспортні рішення також сприяють зменшенню витрат на транспортування і зберігання товарів, оскільки знижують потребу в людських ресурсах і зменшують ризики, пов'язані з митними перевітками та затримками. Наприклад, автоматизовані системи можуть відстежувати поточне місцезнаходження вантажу, моніторити його стан і, у разі потреби, надавати

митним органам необхідну інформацію для оперативного митного оформлення.

Переваги:

- Швидше переміщення товарів і митне оформлення.
- Оптимізація витрат на транспортування та зберігання.
- Краще планування митних процедур.
- Зменшення впливу логістичних затримок на митні терміни.

Якщо, ФОП «МУРАТОВ» імпортує товар з Китаю. Використання комбінованого маршруту, що включає залізничний, автомобільний і морський транспорт, дозволяє скоротити загальний час доставки порівняно з використанням одного виду транспорту. Крім того, цифрові платформи, що відстежують вантаж у реальному часі, надають митним органам всю необхідну інформацію щодо товару ще до його прибуття на митницю, що дозволяє зменшити час, необхідний для його митного оформлення. Це також дозволяє уникнути затримок і штрафів за порушення митних термінів.

Таким чином, застосування інноваційних логістичних технологій дає підприємству можливість знижувати витрати, прискорювати процеси та зменшувати ризики, що сприяє поліпшенню загальної економічної безпеки та конкурентоспроможності на ринку.

9. Автоматизація процесу контролю за митними платежами. Для підвищення точності та швидкості платежів, пов'язаних із митними зборами та податками, підприємству доцільно використовувати автоматизовані платіжні системи, які забезпечують синхронізацію даних з митними органами та фінансовими установами. Це дозволить уникнути помилок у розрахунках і забезпечити своєчасне виконання митних зобов'язань.

Впровадження такої системи включає кілька етапів (рис. 3.2.), починаючи з аналізу поточних процесів і закінчуючи інтеграцією з митними та фінансовими органами для автоматичного обміну даними. Результатом буде зменшення кількості помилок і затримок у виконанні митних платежів, підвищення

швидкості їх обробки, а також покращення взаємодії з відповідними органами.

Переваги:

- Зниження кількості помилок і затримок.
- Швидка обробка митних платежів.
- Підвищення фінансової прозорості і стабільності.
- Покращення взаємодії з митними і фінансовими органами.

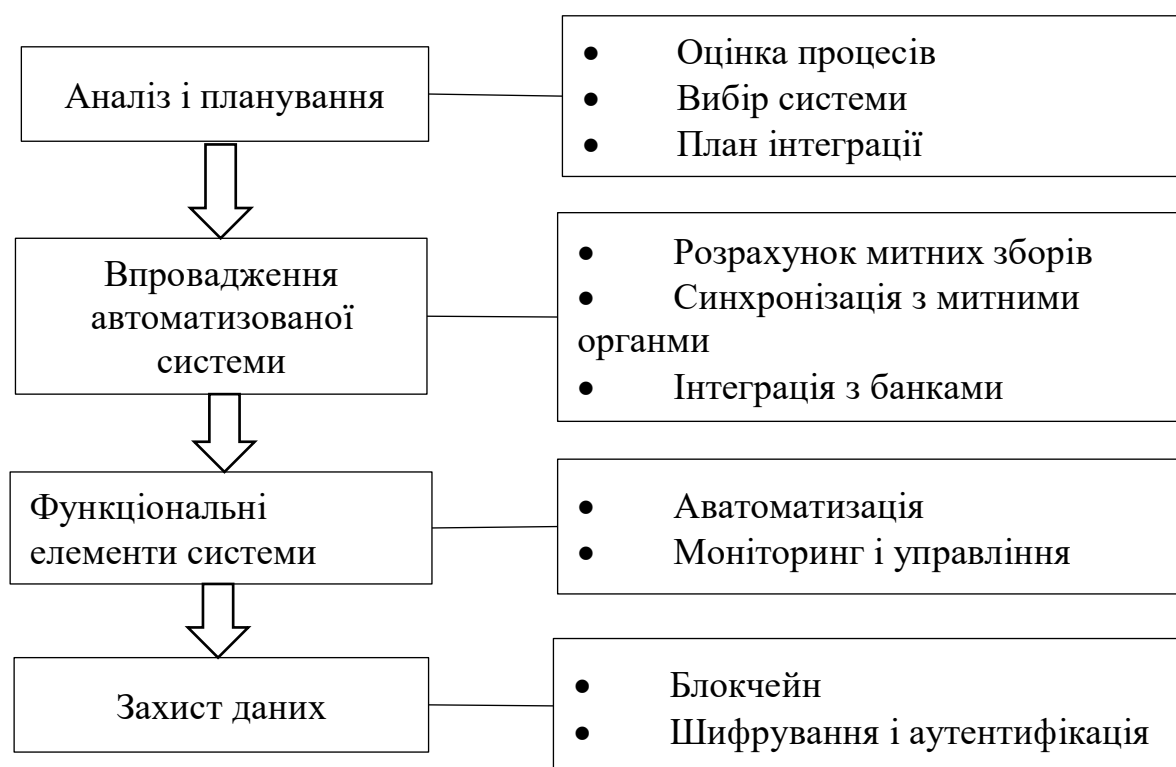

Рис. 3.2. Схема впровадження автоматизованої системи в ФОП «МУРАТОВ»

Ці інструменти допоможуть підприємству ефективно захистити свої інтереси в рамках митно-тарифної системи і забезпечити стійкий розвиток у зовнішньоекономічній діяльності.

Забезпечення конфіденційності та безпеки даних є критично важливим аспектом впровадження інноваційних інструментів для захисту економічної безпеки ФОП «МУРАТОВ», особливо з огляду на використання цифрових платформ та блокчейн-технологій. Оскільки ці технології оперують з великою

кількістю чутливої інформації, що стосується митних процедур, фінансових даних та внутрішніх операцій, їх захист від можливих кіберзагроз є необхідністю для забезпечення належного функціонування бізнесу [42].

Основні напрямки забезпечення безпеки та конфіденційності даних (рис. 3.3.).

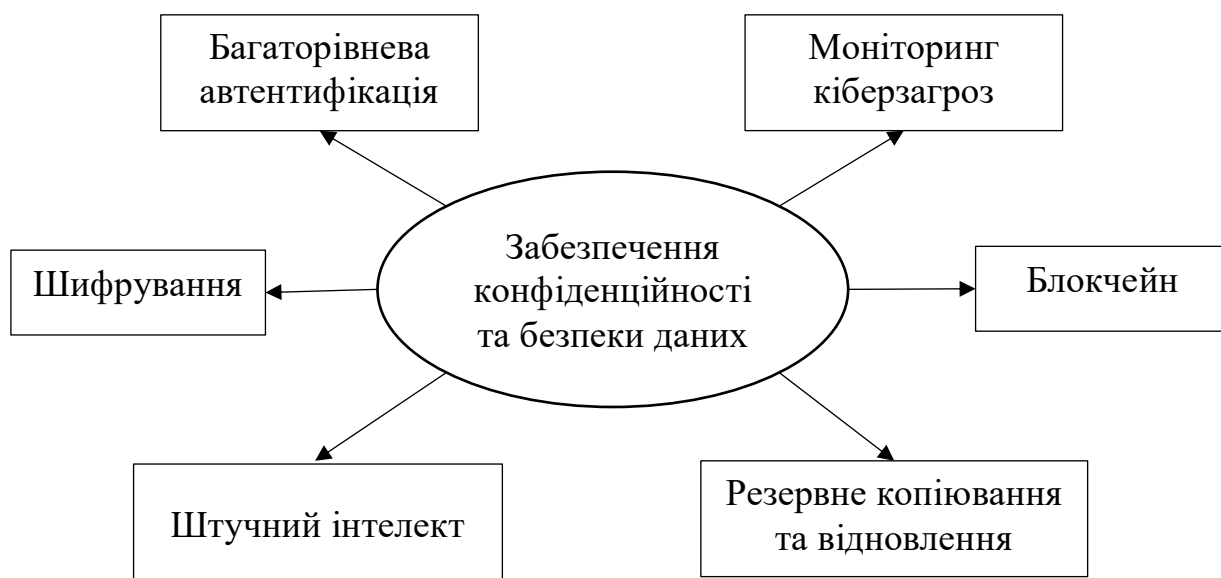

Рис. 3.3. Напрямки забезпечення конфіденційності та безпеки даних

Шифрування даних. Всі передані і збережені дані повинні бути зашифровані, використовуючи сучасні методи криптографії, такі як AES (Advanced Encryption Standard). Шифрування гарантує, що дані не можуть бути прочитані або змінені без належного доступу, навіть у випадку їх перехоплення під час передачі через мережу [1].

Використання багаторівневої автентифікації. Для доступу до систем, що обробляють митні та фінансові дані, повинна бути впроваджена багаторівнева автентифікація, включаючи паролі, біометричні дані та одноразові коди (ОТР). Це дозволить захистити систему від несанкціонованого доступу і знизити ймовірність витоку чутливої інформації.

Блокчейн як інструмент захисту. Блокчейн-технологія забезпечує повну прозорість і незмінність даних, що зберігаються в реєстрах. Кожен запис про

етапи митного оформлення, транзакції та зміни митних декларацій має свою цифрову підписку і є доступним лише для авторизованих користувачів. Це знижує ризики фальсифікацій та маніпуляцій з даними, захищаючи від шахрайства і дозволяючи органам митного контролю оперативно відстежувати рух товарів [42].

Інтеграція систем моніторингу загроз і кібербезпеки. Для виявлення потенційних загроз та протидії кібератакам необхідно інтегрувати системи моніторингу кібербезпеки. Вони здатні в реальному часі фіксувати підозрілі активності, атакуючи шкідливе програмне забезпечення, віруси та зловмисні спроби доступу до баз даних. Важливо також забезпечити регулярне оновлення антивірусних та антикардєрних систем для мінімізації ризиків.

Резервне копіювання та відновлення даних. Необхідно налаштувати процедури регулярного резервного копіювання даних для забезпечення їх доступності у випадку технічних проблем чи кібератак. Важливо, щоб резервні копії були зашифровані та зберігалися в безпечному місці, що забезпечить швидке відновлення бізнес-процесів без втрати критично важливої інформації.

Контроль доступу та моніторинг дій користувачів. Всі системи повинні мати чітке розмежування прав доступу, де кожен користувач має доступ лише до тієї інформації, яка необхідна йому для виконання робочих обов'язків. Моніторинг активностей користувачів дозволяє виявляти спроби несанкціонованого доступу та оперативно реагувати на порушення безпеки.

Навчання персоналу. Важливо проводити регулярні тренінги для співробітників підприємства з питань кібербезпеки та захисту даних, оскільки людський фактор часто стає найбільшим ризиком для безпеки інформації. Співробітники повинні бути обізнані про основні принципи захисту даних, методи виявлення фішингових атак та інших видів кіберзагроз.

Системи виявлення та блокування атак. Важливо впровадити системи виявлення вторгнень (IDS) та блокування атак (IPS), які здатні вчасно реагувати на підозрілі дії в системах, наприклад, виявляти спроби несанкціонованого доступу до баз даних або систем митного оформлення. Якщо ФОП «МУРАТОВ»

використовує запропоновану вище автоматизовану платформу для митного оформлення та фінансового обліку, де зберігаються чутливі дані, такі як митні декларації, контракти та фінансові операції. Під час роботи цієї платформи можуть виникати спроби зловмисників отримати несанкціонований доступ до бази даних або системи для маніпулювання даними, наприклад, зміни митних тарифів або незаконного доступу до фінансової інформації.

Завдяки системам IDS та IPS, усі ці спроби будуть зафіксовані та заблоковані в реальному часі. IDS виявить незвичні спроби доступу (наприклад, багаторазові неправильні спроби входу в систему або спроби доступу з неавторизованих IP-адрес), а IPS автоматично заблокує такі спроби, не даючи змогу зловмиснику завершити атаку. Це дозволить значно знизити ризики витоку або фальсифікації даних і забезпечить стабільність та безпеку бізнесу [3].

Використання технологій штучного інтелекту для виявлення аномалій. Системи на основі штучного інтелекту можуть бути налаштовані для автоматичного виявлення аномалій у митних деклараціях або транзакціях, що може свідчити про порушення чи шахрайство. Штучний інтелект здатний аналізувати великі обсяги даних в режимі реального часу, що дозволяє оперативно виявляти небезпечні ситуації.

Впровадження цих інноваційних інструментів дозволить ФОП «МУРАТОВ» знизити ризики, зменшити витрати та забезпечити стабільність бізнесу навіть в умовах змінюваного митного середовища. Врахування новітніх технологій у митно-тарифній системі підвищить ефективність роботи підприємства, зміцнить його конкурентоспроможність і економічну безпеку в довгостроковій перспективі. Врахування новітніх технологій у митно-тарифній системі стане важливим кроком для підвищення ефективності роботи підприємства, зміцнення конкурентоспроможності і забезпечення економічної безпеки в довгостроковій перспективі. Врахування технологічних інновацій у роботі підприємств, таких як ФОП «МУРАТОВ», безумовно, дає значні переваги, однак підприємство завжди залежить від умов, встановлених державою. Це підкреслює важливість оптимізації митно-тарифної

системи країни в цілому. Тому, щоб досягти максимального ефекту, необхідно враховувати глобальні тенденції та адаптувати національну митну політику до сучасних економічних викликів.

3.3. Напрями оптимізації митно-тарифної системи України для підвищення економічної безпеки

З огляду на глибоку інтеграцію України в світову економіку та необхідність захисту національних економічних інтересів, митно-тарифна політика є важливим інструментом для забезпечення стабільності й безпеки зовнішньоекономічної діяльності. Вона встановлює правила й умови для участі українських підприємств на міжнародному ринку, визначаючи рівень доступу товарів і послуг на внутрішній ринок.

Митно-тарифна система є одним із основних інструментів економічної політики, що визначає правила та умови зовнішньої торгівлі, зокрема, через митні збори, обмеження та регулювання товарообігу між країнами. Вона виконує кілька важливих функцій: забезпечення надходжень до державного бюджету, регулювання економічних зв'язків між країнами, а також підтримка національних виробників. У сучасних умовах глобалізації, активної інтеграції України в міжнародні економічні структури та зовнішньоекономічні відносини, митно-тарифна система повинна не тільки забезпечувати виконання цих функцій, але й бути гнучкою та адаптованою до змінюваних зовнішніх і внутрішніх умов.

З метою підвищення економічної безпеки країни та створення умов для сталого економічного розвитку, необхідно оптимізувати митно-тарифну систему, зокрема, удосконалити митні процедури, застосування тарифних заходів, а також інтеграцію сучасних технологій для спрощення процесів і забезпечення прозорості. Оптимізація митно-тарифної системи повинна стати

важливим елементом стратегічної політики країни, спрямованої на підтримку національної економіки, її конкурентоспроможності на міжнародному ринку та зменшення ризиків для економічної безпеки.

Для підвищення економічної безпеки України та створення умов для сталого розвитку її економіки необхідно оптимізувати митно-тарифну систему, зокрема, вдосконалити митні процедури, тарифні заходи та інтегрувати сучасні технології. Оптимізація митно-тарифної системи має стати частиною стратегічної політики держави, орієнтованої на підтримку національної економіки, її конкурентоспроможності та мінімізацію економічних ризиків. Основні напрямки оптимізації митно-тарифної системи включають такі аспекти (рис. 3.4):

Рис. 3.4. Основні напрямки оптимізації митно-тарифної системи України

1. Адаптація митно-тарифної системи до міжнародних стандартів. Україна, як член Світової організації торгівлі (СОТ), повинна привести свою митну систему у відповідність до міжнародних стандартів і правил, встановлених СОТ та іншими міжнародними організаціями. Включення в зони вільної торгівлі, наприклад, з Європейським Союзом, вимагає спрощення та уніфікації митних

процедур, а також забезпечення максимально прозорих і ефективних механізмів регулювання зовнішньої торгівлі.

Імплементація міжнародних стандартів оцінки товарів – необхідно розробити та впровадити стандарти для класифікації та оцінки товарів, які б відповідали світовим вимогам. Це дозволить покращити точність митного контролю, знизити ймовірність помилок при митному оформленні та спростить процес розрахунку мита [11].

2. Вдосконалення митних процедур та зменшення бюрократії. Впровадження автоматизованих митних платформ, електронних декларацій та систем віддаленого митного контролю дозволяє знизити час оформлення товарів та зменшити адміністративне навантаження на митні органи і підприємства. Використання сучасних інформаційних технологій дозволить зробити процес митного оформлення швидшим та точнішим.

Усі митні пости та інші контролюючі органи повинні працювати за єдиним стандартом, без дублювання функцій. Спрощення процедур дозволить швидше обробляти митні декларації та зменшити витрати для бізнесу.

3. Зміцнення митного контролю та боротьба з контрабандою. Інтеграція технологій штучного інтелекту, великих даних та блокчейн-систем дозволить митним органам швидко та ефективно виявляти аномалії в митних деклараціях. Штучний інтелект здатний аналізувати великі обсяги інформації в реальному часі, що дозволяє оперативно виявляти можливі порушення, контрабанду або шахрайство.

Окрім традиційних методів контролю, необхідно розвивати спільну боротьбу з контрабандою через міжнародні канали обміну інформацією з іншими митними органами країн. Це дозволить зменшити рівень незаконного обігу товарів та мінімізувати негативний вплив на національну економіку [9].

4. Тарифна політика, що підтримує національних виробників. Митно-тарифна система повинна включати заходи, які забезпечать захист національних виробників від дешевого імпорту, зокрема, підвищення мит на товари, які можуть бути заміщені вітчизняним виробництвом. Водночас важливо проводити

перегляд митних ставок, щоб стимулювати інвестиції в стратегічно важливі галузі.

Для підтримки конкурентоспроможності українських товарів на міжнародних ринках варто передбачити пільгові митні умови для експортних товарів, знижуючи митні ставки на сировину та комплектуючі для виробників, які орієнтовані на зовнішній ринок.

5. Розвиток електронної митниці та спрощення процедур імпорту/експорту. Створення повністю електронної митниці дозволить прискорити митне оформлення, зменшити паперовий документообіг і забезпечити прозорість процедур. Використання онлайн-форм для подачі митних декларацій, введення системи відслідковування вантажів дозволить зменшити ризик помилок та забезпечити ефективний контроль [27].

Митно-тарифна система повинна бути адаптована до потреб малого та середнього бізнесу, що дозволить знизити витрати на митне оформлення та полегшить вихід на зовнішні ринки для невеликих підприємств.

Застосування блокчейну у митній сфері є важливим напрямом для підвищення прозорості, безпеки та ефективності митно-тарифної системи України. Блокчейн-технології дозволяють забезпечити незмінність та надійність даних, що є особливо корисним для боротьби з контрабандою та зменшення корупційних ризиків. Інтеграція блокчейн-платформ може спростити обмін інформацією між митними органами, бізнесом і міжнародними партнерами, забезпечуючи прозорий контроль за переміщенням товарів і сплату митних платежів.

Однією з головних переваг блокчейну є можливість створення єдиної децентралізованої бази даних, доступ до якої мають всі зацікавлені сторони, що суттєво знижує ймовірність підробки документів і маніпуляцій з даними про товарообіг. Крім того, блокчейн дозволяє оперативно перевіряти походження товарів та здійснювати відстеження їхнього шляху від постачальника до кінцевого отримувача, що сприяє підвищенню рівня безпеки у міжнародних ланцюгах постачання [35].

Завдяки застосуванню блокчейн-технологій у митній сфері також можна мінімізувати обсяг паперового документообігу та впровадити системи митного контролю в реальному часі, що прискорить процес митного оформлення та знизить витрати для бізнесу. Ці переваги роблять блокчейн важливим елементом стратегії оптимізації митно-тарифної системи, спрямованої на забезпечення економічної безпеки та створення сприятливих умов для зовнішньоекономічної діяльності України.

6. Співпраця з міжнародними партнерами для оптимізації митних процедур. Для більш ефективної роботи митної системи важливо розвивати співпрацю з митними органами інших країн, зокрема через укладення двосторонніх угод, спрямованих на полегшення процедур митного оформлення товарів та обмін інформацією про вантажі.

Україна повинна активно долучатися до ініціатив, спрямованих на модернізацію митних процедур та полегшення міжнародної торгівлі, таких як програми Всесвітньої митної організації (WCO) і інші міжнародні платформи для обміну даними та кращими практиками.

7. Підвищення рівня обізнаності підприємців про митне законодавство. Організація тренінгів, семінарів та курсів для підприємців щодо актуальних змін у митному законодавстві, вимог до митних декларацій та процедур дозволить підвищити обізнаність бізнесу та зменшити кількість помилок у митних оформленнях.

Розробка системи консультаційних послуг для бізнесу, особливо малого та середнього, щодо використання митних пільг, нових митних норм та правил, що полегшить процес адаптації до змін у законодавстві.

Оптимізація митно-тарифної системи України є важливим інструментом для підвищення економічної безпеки та конкурентоспроможності країни. Завдяки інтеграції сучасних технологій, вдосконаленню митних процедур, боротьбі з контрабандою та ефективній тарифній політиці, Україна зможе не тільки захистити свої економічні інтереси, а й стати більш привабливою для інвестицій та зміцнити своє становище на міжнародній арені [34].

ВИСНОВКИ ДО 3 РОЗДІЛУ

Успішна реалізація стратегії мінімізації митно-тарифних ризиків є важливою умовою стабільного функціонування ФОП «МУРАТОВ» на міжнародному ринку. Враховуючи значну частку імпорту в діяльності підприємства та змінливість митно-тарифної політики, важливим аспектом є комплексний підхід до управління ризиками. Основними напрямками стратегії є моніторинг змін митного законодавства, оптимізація логістичних та фінансових процесів, використання сучасних аналітичних інструментів для прогнозування митних витрат, а також активна співпраця з митними брокерами та юридичними консультантами.

Завдяки впровадженню інноваційних методів управління, включаючи валютне хеджування та податкову оптимізацію, підприємство може знизити негативний вплив митних тарифів та забезпечити фінансову стабільність. Важливим елементом стратегії є також розвиток внутрішніх компетенцій через навчання персоналу та впровадження системи управління митними ризиками, що дозволяє своєчасно реагувати на зміни в митному законодавстві.

Забезпечення гнучкості бізнесу, зокрема через диверсифікацію постачальників та ринків, а також вдосконалення митних процедур, є ключовими заходами для підтримки конкурентоспроможності підприємства на міжнародній арені. У цілому, комплексна стратегія мінімізації митно-тарифних ризиків дозволить ФОП «МУРАТОВ» зберегти стійкість до зовнішніх економічних викликів і забезпечити довгострокову фінансову безпеку.

Оптимізація митно-тарифної системи на рівні держави є критично важливим кроком для зміцнення економічної безпеки України та підвищення її конкурентоспроможності на міжнародній арені. У світлі глибокої інтеграції країни в глобальну економіку, необхідно забезпечити адаптацію митної політики до міжнародних стандартів та впровадження новітніх технологій, таких як автоматизовані платформи, блокчейн і штучний інтелект, що сприятиме

ефективному управлінню зовнішньоекономічною діяльністю, скороченню адміністративних бар'єрів та зменшенню корупційних ризиків.

Пріоритетними напрямками є вдосконалення митних процедур, спрощення митних формальностей, посилення контролю за зовнішньою торгівлею та підтримка національних виробників через оптимізацію тарифної політики. Зокрема, важливо інтегрувати сучасні інформаційні технології, які дозволяють скоротити час оформлення товарів і зменшити витрати на митні процедури для бізнесу.

Сильна митно-тарифна система також передбачає активну співпрацю з міжнародними партнерами для обміну інформацією та кращими практиками, що дозволить створити сприятливе середовище для розвитку зовнішньої торгівлі та залучення інвестицій в економіку України.

Загалом, стратегічне удосконалення митно-тарифної системи України не тільки захистить економічні інтереси держави, а й сприятиме сталому розвитку, створенню нових робочих місць та покращенню бізнес-клімату. Це дозволить Україні стати більш привабливою для міжнародних партнерів і конкурентоспроможною на світових ринках.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. Митно-тарифна система безпосередньо впливає на економічну безпеку підприємства, оскільки вона є важливим елементом зовнішньоекономічної політики, що визначає фінансові витрати підприємства, рівень конкурентоспроможності та здатність адаптуватися до змін у глобальному середовищі. Митні тарифи, пільги та збори можуть суттєво змінювати умови ведення бізнесу та впливати на фінансову стійкість підприємства. Чітке регулювання митної політики і її прогнозованість дозволяють підприємствам ефективно планувати свою діяльність, знижуючи ризики, пов'язані з коливанням тарифів і змін у законодавстві.

2. Митно-тарифна політика як частина економічної безпеки підприємства має не тільки фінансовий, але й стратегічний характер, оскільки її зміни можуть впливати на витрати підприємства, безпеку його операцій та стійкість на ринку. Різке підвищення митних тарифів чи введення нових зборів може призвести до збільшення собівартості продукції, скорочення рентабельності та навіть до втрати конкурентних позицій. У той же час, ефективна митно-тарифна система, яка сприяє зниженню торгових бар'єрів та спрощенню митних процедур, може забезпечити підприємствам стабільність і сприятливі умови для ведення бізнесу, а також знизити ризики, пов'язані з неоптимальним оподаткуванням імпорту і експорту.

3. Аналізуючи фінансово-господарську діяльність ФОП «МУРАТОВ», було проведено горизонтальний та вертикальний аналіз балансу ФОП «МУРАТОВ» за 2021-2023 рр. Підприємство показує позитивну динаміку завдяки зростанню оборотних активів та власного капіталу, що забезпечує фінансову стабільність. Зменшення дебіторської заборгованості та довгострокових зобов'язань свідчить про покращення управління фінансами і зниження ризиків. Зростання грошових коштів підвищує ліквідність і дає можливість швидко адаптуватися до змін ринку. Стабільна частка власного

капіталу підтверджує фінансову незалежність, зменшуючи залежність від зовнішнього фінансування. Усе це вказує на поступове зростання підприємства, здатність адаптуватися до змін і підтримувати фінансову стабільність навіть у складних умовах.

4. Для забезпечення економічної безпеки ФОП «МУРАТОВ», важливо постійно моніторити зміни в митно-тарифному середовищі. Оперативне реагування на нові митні закони, міжнародні угоди та зміни в тарифах допомагає зменшити ризики, що можуть вплинути на фінансову стабільність. Наприклад, зниження митних тарифів на імпорт може зменшити витрати на закупівлю товарів, що підвищує рентабельність бізнесу та його здатність конкурувати на ринку. Однак підприємства мають бути готові до зворотних змін, коли митні тарифи можуть збільшитись, що потребуватиме швидкої адаптації стратегії.

5. Зв'язок митно-тарифної політики і економічної безпеки підприємства полягає також в оптимізації витрат на митні процедури та управлінні митними ризиками. Підприємства повинні ефективно використовувати митні пільги, квоти, а також різні механізми для зниження витрат на митне оформлення товарів, що дозволяє зберігати фінансову стійкість в умовах коливань зовнішньоекономічного середовища.

Адаптація митно-тарифної системи до сучасних умов глобалізації та змін на міжнародних ринках має бути одним із пріоритетів національної економічної політики. Підтримка національних виробників через удосконалення митних процедур, зниження адміністративних бар'єрів, використання інноваційних технологій для автоматизації митних процесів сприятиме зниженню ризиків та створенню сприятливих умов для розвитку підприємств. Це, в свою чергу, забезпечить їхню економічну безпеку, конкурентоспроможність та фінансову стабільність.

6. Для мінімізації митно-тарифних ризиків ФОП «МУРАТОВ» розроблено стратегію управління митно-тарифними ризиками, яка важливою складовою частиною забезпечення економічної безпеки. Запропоновано впровадження новітніх технологій, таких як автоматизація митних процедур або використання

штучного інтелекту для прогнозування змін у митно-тарифній політиці, може значно підвищити ефективність роботи митних органів, знизити витрати на митні процедури та зменшити корупційні ризики, що в свою чергу покращує економічну безпеку підприємств.

7. Розроблено пропозиції для держави з удосконалення митно-тарифної системи враховуючи глобальні тренди і потреби національних підприємств.

Сприяти розвитку митної інфраструктури, автоматизації процесів і зниженню адміністративних бар'єрів для підвищення ефективності та зменшення витрат на митне оформлення. Активно використовувати міжнародні стандарти для удосконалення митної політики, що дозволить Україні залишатися конкурентоспроможною на світовому ринку. Підтримувати національних виробників через політику, спрямовану на зниження митних бар'єрів для них та надання доступу до глобальних ринків.

Митно-тарифна система має безпосередній вплив на економічну безпеку підприємства, оскільки визначає витрати на імпортно-експортні операції, конкурентоспроможність, а також рівень ризиків, пов'язаних з зовнішньоекономічною діяльністю. Для забезпечення фінансової стабільності підприємства важливо ефективно керувати митно-тарифними ризиками, постійно моніторити зміни в митному середовищі та використовувати новітні інструменти для оптимізації витрат. Водночас, держава має створити сприятливі умови для розвитку національних виробників через оптимізацію митної політики та автоматизацію митних процедур, що сприятиме загальному економічному розвитку країни та підвищенню її конкурентоспроможності на світовому ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Advanced Encryption Standard. *TechTarget*. URL: <https://www.techtarget.com/searchsecurity/definition/Advanced-Encryption-Standard> (дата звернення: 10.10.2024).
2. ВІ – Показники зовнішньої торгівлі України. Державна митна служба України. URL: <https://bi.customs.gov.ua/uk/trade/#> (Дата звернення: 15.10.2024).
3. Intrusion Detection Systems (IDS) та Intrusion Prevention Systems (IPS). URL: <https://ua5.org/protect/3070-intrusion-detection-systems-ids-ta-intrusion-prevention-systems-ips.html> (дата звернення: 10.10.2024).
4. ІТ трансформація Митниці: оновлені системи управління ризиками та митного оформлення (АСУР 2.0 та АСМО 2.0) інтегровано з системою NCTS URL: <https://customs.gov.ua/en/news/ncts-26/post/it-transformatsiiamitnitsionovleni-sistemi-upravlinnia-rizikami-ta-mitnogo-oformlennia-asur-2-0-taasmo2-0-integrovano-z-sistemoiu-ncts-444> (дата звернення 22.10.2024).
5. Supply chain partnership, supply chain collaboration and supply chain integration as the antecedents of supply chain performance. URL: https://www.researchgate.net/publication/331360668_Supply_chain_partnership_supply_chain_collaboration_and_supply_chain_integration_as_the_antecedents_of_supply_chain_performance (дата звернення: 55.10.2024).
6. Worldbank About Logistics Performance Index, URL: <https://lpi.worldbank.org> (дата звернення: 12.10.2024).
7. YouControl – сервіс перевірки контрагентів. Повне досьє на кожну компанію України. URL: <https://youcontrol.com>. (дата звернення: 11.10.2024)
8. Авдеев О. Р. Взаємодія органів доходів і зборів з правоохоронними та контролюючими органами у протидії контрабанді наркотичних засобів, психотропних речовин та фальсифікованих ліків. *Lex Portus*. 2016. № 2. С. 124–149.

9. Авраменко Н. Л., Дорошенко Т. М., Матвеев М. Е. Проблеми митного контролю в контексті європейської інтеграції України. *Економіка та держава*. 2022. № 1. С. 55-60. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2022/12.pdf (Дата звернення: 02.10.2024).

10. Адамів М. Є., Левочко Д. Є. Ключові тенденції розвитку митних систем в умовах глобалізації та європейської інтеграції. *Management and entrepreneurship in Ukraine: the stages of formation and problems of development*. 2020. Vol. 2, numb. 2. С. 109–118.

11. Андрійчук В. Г., Хрупов Є. В. Трансформація митного тарифу України у контексті членства в СОТ та спричинені нею зрушення у вітчизняній зовнішньоекономічній політиці за умов глобальних кризово-рецесійних явищ. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2011. № 2. С. 12–21.

12. Бабчук Р.В., Кравченко О.В. Теоретичні засади розвитку митної справи в Україні в умовах євроінтеграції. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/755> (Дата звернення: 07.10.2024).

13. Бобрижна Г. В. Аналіз зарубіжного досвіду управління митними ризиками в системі гарантування економічної безпеки держави. *Вісник Академії митної служби України*. 2022. № 1(6). С. 138–145.

14. Бондаренко А. Ф. Теоретичні основи митної політики в Україні. *Економіка і прогнозування*. 2019. №2. С. 34–45.

15. Бондаренко О. В., Карпінець, В. В. Двофакторна аутентифікація в системах контролю і управління доступом. *Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи* URL: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/30019/10276-36640-1-PB.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 17.10.2024).

16. Бороденко Т.М. Сучасний стан адміністрування митних платежів в Україні. *Грааль науки*, 2023. № 24, с. 84–90.

17. Бухарева, Ю. В. Зарубіжний досвід протидії порушенням митних правил. *Форум права*. 2024. № 1(78). С. 32–39.

18. Войцешук А. Д. Митний простір України: глобальні виклики та ризики : моногр. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 438 с.
19. Герчаківський С. Д. Митна справа : навчальний посібник. Тернопіль : Видавництво «Економічна думка», 2020. 290 с.
20. Гладка Н. М. Правове регулювання митного режиму транзиту в контексті реформування національної митної системи. *Правова позиція*. 2020. № 1 (26). С. 26–29.
21. Гуленко Н. В., Яворська Т. М. Моніторинг стану інформаційної безпеки сегментів корпоративних мереж сучасного бізнесу. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/9999/9926> (дата звернення: 16.10.2024).
22. Гуцул І. А. Митна політика зарубіжних країн : навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 198 с.
23. Гуцул, І., Крисовата, К., Титор, В. Актуальні тенденції митно-тарифного регулювання зовнішньої торгівлі України. *Економіка та суспільство*, 2022. (44). URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1834/1770> (дата звернення: 12.10.2024).
24. Даценко В. В. Митна безпека як складова економічної безпеки держави. *Ефективна економіка*. № 12, 2017. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6209> (дата звернення: 01.10.2024).
25. Державна митна служба України URL: <https://customs.gov.ua/> (Дата звернення: 15.10.2024).
26. Драганчук Ю. Українська митниця в горизонті-2030. Мета – підготовка до вступу до Митного союзу та ЄС. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/ukrainska_mitnitsia_v_gorizonti-2030_meta_pidgotovka_do_vstupu_do_mitnogo_soizu_ta_ies_kolonka_iuriia_dr_aganchuka_dlia_nv-4693 (Дата звернення: 17.10.2024).
27. Дудорова Т. Ю. Електронна митниця як один із напрямів удосконалення митної логістики. *Актуальні проблеми інноваційного розвитку*

кластерного підприємництва в Україні : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. м. Київ 27 березня 2020 р. Київ : КНУТД, 2020. С. 139–143.

28. Дяченко Т. О. Особливості митно-тарифного регулювання України. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. Випуск 125 (частина I). 2015. С.129–137.

29. Єгоров О.В., Роль митної справи у забезпеченні економічної безпеки України в умовах євроінтеграції. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1702> (Дата звернення: 17.10.2024).

30. Інструменти хеджування валютних ризиків бізнесу на українському ринку. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/vgTNjXKoDBGeSun> (дата звернення: 10.10.2024).

31. Кийда Л. І., Шевченко Н. І. Особливості реалізації державної митної політики в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 4. URL: http://212.1.86.13/jspui/bitstream/123456789/5309/1/2020_%d0%9e%d0%a1%d0%9e%d0%91%d0%9b%d0%98%d0%92%d0%9e%d0%a1%d0%a2%d0%86%20%d0%a0%d0%95%d0%90%d0%9b%d0%86%d0%97%d0%90%d0%a6%d0%86%d0%87%20%d0%94%d0%95%d0%a0%d0%96%d0%90%d0%92%d0%9d%d0%9e%d0%87%20%d0%9c%d0%98%d0%a2%d0%9d%d0%9e%d0%87.pdf (дата звернення: 15.10.2024).

32. Ковальова М. Л. Особливості системи управління митними ризиками: світовий та український досвід. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2021. Вип. 35. С. 42–46.

33. Ковальова, М. Принципи та особливості системи митного контролю в ЄС. *Підприємництво та інновації*, 2021. (17), 13–17.

34. Ковальчук О.М., Мельничук О.В., Міжнародне співробітництво України в митній сфері в контексті євроінтеграції. URL: <https://moldova.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/3451-mezhregionalynojesotrudnichestvo> (Дата звернення: 02.10.2024).

35. Комісаренко О. Блокчейн: технологія майбутнього, принципи довіри та етичні міркування. *Vatican News*. URL: <https://www.vaticannews.va/uk/world/news/2024-06/oikonomia-44-blockchain.html> (дата звернення: 15.10.2024).

36. Кормич Б. А., Коваль Н. О. Митне право : навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2021. 132 с.

37. Марінов, Є. А. Інноваційні технології у транспортній логістиці: економічний потенціал і виклики впровадження. *Академічні візії*, 2024. (30). URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1367/1250> (дата звернення: 17.10.2024).

38. Мацедонська, Н., Коваленко, В., Штефан, Л. Модернізація митної діяльності з використанням інформаційних технологій. *Економіка та суспільство*, 2021. (27). URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/426/412> (Дата звернення: 15.10.2024).

39. Митна політика та митна безпека України : монографія / за заг. ред. П. В. Пашко, І. Г. Бережнюк; Державний науково-дослідний ін-т митної справи. Хмельницький : П. П. Мельник А. А., 2013. 338 с.

40. Митна політика та митна безпека: концептуальне визначення і шляхи забезпечення / Під загальною редакцією П. В. Пашко. Київ : Заня, 2012. 215 с.

41. Митна справа : підручник / за ред. А. І. Крисоватого. Тернопіль : ТНЕУ, 2014. 540 с.

42. Митниця України приєдналася до міжнародної блокчейн-платформи TradeLens. *Lardi.today*. URL: https://logist.today/dnevnik_logista-uk/2020-04-02/tamozhnya-ukrainy-prisoedinilas-k-mezhdunarodnoj-blokchejn-platfome-tradelens/ (Дата звернення: 15.10.2024).

43. Митно-тарифне регулювання у системі ЗЕД: методичні поради та програма вивчення дисципліни для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та

фондовий ринок освітньої програми «Митна справа та оціночна діяльність» / Укладачі: М.М. Пітюлич, О.І. Чакій. Ужгород: ДВНЗ «УЖНУ». 2024. 26 с.

44. Мужев О. О. Імплементация сучасних заходів митної політики в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 18. С. 165–169.

45. Мужев О.О. Модель розвитку митної політики в Україні в контексті розвитку економічних процесів. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 27. С.167–172.

46. Навчальний посібник з виконання фінансового аналізу суб'єктів господарювання в умовах трансформації фінансової звітності: методичні рекомендації / Під загальною редакцією Р. А. Чемчикаленка. Харків : Харківський інститут фінансів Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі, 2015. 172 с.

47. Найденко О. Є., Єніна А. О., Костяна О. В. Основні аспекти становлення та розвитку митної справи України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. № 23. С. 506–511.

48. Ніколайчук О. Цифровізація як ключовий тренд євроінтеграції української митниці. URL: https://www.mdoffice.com.ua/ua/aSNewsDic.getNews?dat=15112023&num_c=834794 (Дата звернення: 17.10.2024)

49. Новіченко, Л., Свирида, О. Фінансова безпека підприємства як основа фінансової безпеки держави. *Цифрова економіка та економічна безпека*, 2024. (04). 27-31.

50. Новосад І. В. Митна безпека як важлива складова економічної безпеки держави. *Світ фінансів*. 2015. Вип. 2. С. 145–155.

51. Пашко П. В., Шевчук С. В. Сутність та особливості державного регулювання механізмів забезпечення митних інтересів України. *Економіка та держава*. 2019. № 4. С. 4–10.

52. Про внесення змін до Митного кодексу України та деяких інших законодавчих актів України у зв'язку з проведенням адміністративної реформи :

Закон України від 14.01.2020 р. № 440-IX. Дата оновлення: 01.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-20#Text> (дата звернення: 15.10.2024).

53. Про затвердження Порядку роботи відділу митних платежів, підрозділу митного оформлення митного органу та митного поста при вирішенні питань класифікації товарів, що переміщуються через митний кордон України : наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 р. № 650 URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 10.10.2024).

54. Про приєднання до Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів : указ Президента України від 17.05.2002 р. № 466/2002. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 10.10.2024).

55. Про схвалення Концепції створення багатофункціональної комплексної системи «Електронна митниця»: Розпорядження КМУ від 17.09.2008 р. № 1236-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-20#Text> (дата звернення: 15.10.2024).

56. Прохорова В., Крутова А., Дяченко К. Економічна безпека підприємств України в умовах дестабілізаційного розвитку. *Адаптивне управління: теорія і практика*. Серія *Економіка*, 14(28). 2022. URL: <https://amtp.org.ua/index.php/journal2/article/view/490/425> (Дата звернення: 03.10.2024).

57. Разумей М. М., Кухтін Д. О. Структура митної системи України в контексті Європейської практики управління митними ризиками. *Публічне управління та митне адміністрування*, № 1 (40), 2024. С. 44–50.

58. Резервне копіювання даних і чому це важливо. *Adamant*. URL: <https://adamant.ua/blog/rezervne-kopiyuvannya-danykh-i-chomu-tse-vazhlyvo> (дата звернення: 10.10.2024).

59. Рух до митного союзу з ЄС: де Україна досягла успіху і що потрібно доробити. *Європейська правда*. 2023. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2023/03/21/7158185/> (Дата звернення: 15.10.2024)

60. Сапожник Д. І. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в контексті розвитку інтеграційних процесів. *Актуальні проблеми товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи* : матеріали міжнар. наук.-практ. інет.-конф., м. Полтава, 20 лютого 2024 р. Полтава, 2024. С.283–288.

61. Система управління ризиками в державній митній справі України: монографія / за заг. ред. О. А. Фрадинського. Хмельницький: Науково-дослідний центр митної справи НДІ ФП УДФСУ, 2019. 228 с.

62. Системи моніторингу безпеки. *VPN Unlimited and MonoDefense*. URL: <https://www.vpnunlimited.com/ua/help/cybersecurity/security-monitoring-systems?srsltid=AfmBOoo7grkfStBoKgTUrBVokrQoRJ3ufL2qZDBi5Q4TjcX5tfOC7zGG> (дата звернення: 16.10.2024).

63. Словник української мови: академічний тлумачний словник URL: <http://sum.in.ua/s/struktura>. (дата звернення: 05.10.2024).

64. Сніжко П. В., Козка В. Г., Система митного регулювання в Україні у контексті процесу євроінтеграції. *Актуальні проблеми товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи* : матеріали міжнар. наук.-практ. інет.-конф., м. Полтава, 20 лютого 2024 р. Полтава, 2024. С.290–293.

65. Стеблянка П. О., Каткова Т. І., Стелюк Б. Б. Моделювання в інформаційно-вимірjuвальної системі митного контролю. *Збірник наукових праць Дніпровського державного технічного університету. Технічні науки*. 2020. Вип. 2. С. 80–87.

66. Сторожук О. В., Свириденко Г. М. Митно-тарифне регулювання як фактор забезпечення зовнішньоекономічної безпеки держави в умовах інтеграції. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 17. С. 94–98.

67. Стратегія адаптації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу у сфері митної справи: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1629-15> (Дата звернення: 15.10.2024).

68. Табака І. Особливості автоматизації системи управління митними платежами розвинутих країн. *Актуальні питання фінансової теорії та практики*

: збірник матеріалів Десятої заочно-дистанційної наукової конференції студентів і молодих вчених, м. Тернопіль, ЗУНУ, 26 квітня 2023 р. С. 208–212.

69. Ткачик Ф. П., Баран Р. Б. Сучасні орієнтири вдосконалення митного контролю в Україні. Економіка та інноваційний розвиток національного господарства. 2013. № 1. С. 67–72.

70. Ткачик Ф.П., Гуцул І.А. Митний контроль у забезпеченні економічної безпеки України. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Том 30 (69). № 5, 2019. С. 126–130.

71. Токар В., Чорна Т. Міжнародний досвід управління митними платежами та його адаптація в Україні. *Scientific Achievements and Innovations as a Way to Success : international scientific and practical conference*. Vilnius, Lithuania May 1-3, 2024. С. 112–116.

72. Токмакова І. В., Овчиннікова В. О., Корінь М. В. Управління ланцюгами постачань: Конспект лекцій. Харків: УкрДУЗТ, 2021. Ч. 1. 55 с.

73. Тулуб О.М., Путря В.В. Методи хеджування валютних ризиків. *Перспективи управлінської діяльності суб'єктів господарювання в контексті економічної безпеки* : матеріали міжнародно форуму з безпеки, Черкаси, 25-27 травня 2017 р. С. 135-136.

74. Угрин В.В. Діджиталізація митного контролю в Україні. *Інфраструктура ринку*. вип. 47. 2020. С. 168–173.

75. Федоришина Л.М. Митні ризики: підходи до трактування та класифікації. Східна Європа. *Економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 3 (20). С.127–135.

76. Черняєва А. О., Бабіч О. С. Вплив митно-тарифної системи на економічну безпеку та стратегію підприємства в умовах глобальної економіки. *Розвиток економічних систем в умовах глобалізації* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 14-16 листопада 2024 р. **Харків, 2024. С..**

77. Шевченко С. Кроки України в адаптації українського законодавства до європейських стандартів: історична ретроспектива і порядок денний. *ЮрФем*.

URL: <https://jurfem.com.ua/kroky-ukrayiny-v-adaptatsiyi-ukrayinskoho-zakonodavska-do-europeyskykh-standartiv/> (Дата звернення: 15.10.2024).

78. Щербатюк Н. Організація митного контролю: європейський досвід. *Часопис Київського університету права*, 2020. №1. С. 387–391.

79. Ярмак О. В. Економічна безпека підприємства: навчально-методичний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка». Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 92 с.

80. Яромій І.В. Проблемні аспекти діяльності суб'єктів запобігання та протидії порушенням митних правил. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 4. С. 209–213.

ДОДАТКИ

Баланс ФОП «МУРАТОВ»

Показник	2021	2022	2023
Активи			
Оборотні активи	500,000	550,000	600,000
Основні засоби	200,000	210,000	230,000
Дебіторська заборгованість	150,000	140,000	130,000
Грошові кошти	50,000	60,000	70,000
Загальна сума активів	900,000	960,000	1,030,000
Пасиви і капітал			
Власний капітал	600,000	650,000	700,000
Поточні зобов'язання	200,000	210,000	220,000
Довгострокові зобов'язання	100,000	90,000	80,000
Загальна сума пасивів і капіталу	900,000	960,000	1,030,000